ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 707 Կ. ՊՈԼԻՍ, ՈՒՐԲԱԹ. 1899 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 12—24 14 ՇէՎՎԱԼ 1316 12 ՇՈՒՊԱԹ 1314 Գ. ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 707

بوزانتیون
انجبرور وسیاحتی ، صاحب امتیاز ومدیر مسئول
بوزانت کچیان
مطبعه وادارهخانه‌سی بابعالی جاده‌سنده ۲۳-۲۵ نومرولو دائره مخصوصه ده در

20 ՓԱՐԱ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23 _ 25.
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՖՐԱՆՍ. ՆՈՐ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԸ

ՆԵՐՔԻՆ ԳԺՏՈՒԹԻՒՆՔ

[Խմբագրական Թղթ.]

«ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՅՐԵՆԻՔ» անուն նորակազմ Դաշնակցութեան վարիչները փորձեցին պատասխանել Մ. Ժօզէֆ Ռէյնաքի ամբաստանութեան: [Տե՛ս Բիւզանդիոնի այս ԳՇ. օրուան Քաղաքականներուն առաջին հատուածը:] Աւելի աղէկ կ'ընէին եթէ լռութիւն պահէին: Բայց լռութիւնն անհնար էր: Մ. Ռէյնաք [Տրէյֆիւսի խնդրին նոր երեւոյթին առթիւ] կ'ամբաստանէ զանոնք թէ Ֆրանսական բանակին սպաները շահիլ և վարչութեան դէմ դարձնել կ'փորձեն: Դաշնակցութեան տնօրէն մասնախումբը չի հերքեր Մ. Ռէյնաքի մէջ բերած իրողութիւնները: Սիէէլի յայտնութիւններուն ճշտութիւնը լռելեայն կ'խոստովանին: Մ. Ռէյնաք կ'ամբաստանէր զիրենք թէ գործօն բանակի բոլոր սպաներուն հրաւէր կարդացած են գաղտնապէս իրենց ընկերակցելու: Քաղաքացիական բացայայտ հնարքին ետին, տեսակ մը զինուորական խաղ ալ լարած են: Դաշնակցութեան կողմէ զրկուած հրաւիրագիրը կ'ըսէ սպաներուն թէ իրենց անունները պիտի չհրատարակուին, և մինչեւ իսկ իրենց տրուելիք անդամակցութեան թղթեակներուն մէջ պիտի չյիշուին ո՛չ իրենց զինուորական աստիճանք, ո՛չ ալ իրենց պարտականութիւնք: «Դաշնակցութեան բաղձանքն է որ Բանակին միաձայն հաւանութեամբը քաջալեր և օժանդակութիւն տրուի Դաշնակցութեան ձեռնարկած մեծ գործին, որ է՝ Ֆրանսայի փրկութիւնը:» Դաշնակցութիւնն, ո՛չ մէկ կողմէ իշխանութիւն կամ պատուիրակութիւն ունենալով հանդերձ, ստանձներ է կատարել ինչ որ ամէն ուրեք նախնական պարտաւորութիւնն է ամէն հաստատուած կառավարութեան: Դաշնակցութիւնը բնականապէս կ'մտածէ թէ պարագաներ կրնան ծագիլ ուր իրեն անհնար ըլլայ Կառավարութեան յատուկ եղած գործը կատարել՝ առանց այն գործօն օժանդակութեան զոր ամէն տեղ ունին կառավարութիւնք: Հետեւապէս, այս օժանդակութիւնն առա ձեռք բերել կ'փորձէ, Ֆրանսական պաշտօնէութիւնը զրկելով անկէ: Մ. Ռէյնաք կ'խնդրէ համոզուած Հանրապետականներէ խորհիլ թէ. աչքի առջեւ բերելով Ֆրանսայի անցեալ պատմութիւնն, իր երեւան հանած մեքենայութիւնք ճշմարիտ և ահռելի վտանգ մը չե՞ն Հանրապետութեան համար: «Ֆրանսական Հայրենիք» Դաշնակցութեան հրաւէրին սպաներու կողմէ գալիք պատասխաններուն շնորհիւ, Դաշնակցութիւնը կարող պիտի ըլլայ իմացնել իր նախընտրած ընտրելին թէ իւրաքանչիւր բանակի և իւրաքանչիւր գունդի մէջ ո՛ր սպաներու համակրութեան վրայ կրնայ յոյս դնել ի պահանջել հարկին:

«Լիակատար չափով քաղաքական թոյլատուութիւն վայելող երկիրներ կան ուր «Ֆրանսական Հայրենիք»ին ըրածն ընողներն ամբաստանութեան պիտի ենթարկուէին իբրեւ իրաց հաստատեալ կարգին դէմ մեքենայողներ: Եւ այս՝ամէնէն խոտելի ձեւն է մեքենայութեան, կ'ըսէ Մ. Ռէյնաք Սիէքլի մէջ, քանի որ Ֆրանսական բանակը գործիք ընելով Ֆրանսական դրութեանց դէմ գործել կ'միտի: Այս Դաշնակցութեան մէջ կան շատ նշանաւոր անուններ ակադեմականներու, գիտնականներու, հրապարակագիրներու, արուեստագէտներու, քաղաքագէտներու, դատաւորներու, ևն. ևն: Ասոնք ի՞նչ լեզուով կ'պատասխանեն իրենց դէմ եղած ծանր ամբաստանութեան.— Շատ հետաքրքրաշարժ է նկատել այս կէտ, քանի որ Ֆրանսայի մէջ հանրային կարծիքին արդի վիճակը լուսաւոր կերպով կը պատկերացնէ: Դաշնակցութեան վարիչ մասնախումբն ամենեւին չի յուզուիր չի բորբոքիր երբ իր երեսն ի վեր կ'ըսեն թէ Հանրապետութեան դէմ թաքուն դիտումներ կ'սնուցանէ: Հոգ չեն ըներ ամենեւին: Դատի ենթարկուելու երկիւղ չեն յայտներ, չեն վախնար թէ Մ. Ռէյնաքի ըսածները կրնան իրենց դէմ գրգռել հանրային կարծիքը՝ կ'շատանան փաստելով թէ իրենց ըրածին մէջ Պատերազմական Պաշտօնատան կանոնադրութիւններուն հակառակ բան մը չկայ: Եթէ այսպէս է, կ'հետեւի թէ զինուորը, կամ զինվորը, Պատերազմական Պաշտօնատան կանոններն ա՛յնպէս կարգադրուեր են որ Ֆրանսական Հանրապետութեան դէմ զինուորական հնարք մը դիւրացնեն: Յիշեալ կանոնադրութիւնք սպաներուն կ'արգիլեն մասնակցիլ հանրային ցոյցերու,— արգելք մը որ կրնանք ըսել թէ ամէն բարեկարգ Պետութեան գրաւոր կամ անգիր զինուորական օրինագրքին մէջ նշանակուած կայ արդէն: Վարիչ մասնախումբը սրտի գոհունակութեամբ մը կ'շեշտէ թէ իրենք խնամով ի մտի ունեցած էին սոյն արգելք: Սպաներուն ուղղուած իրենց շրջաբերականով բացորոշ կ'ըսէին թէ՝ ճիշտ այս արգելքին դէմ չգալու համար՝ որոշած են գաղտնի պահել իրենց զինուորական համախոհներու անունները և աստիճանը: Քանի որ կանոնադրութեան տառին հակառակ վարուած չեն, իրենցմէ ուրիշ բան չի կրնար պահանջուիլ, կ'ըսեն: Կ'պնդեն թէ «իրենց գործ ա՛յնքան պայծառապէս հայրենասիրական է, և այնքան ակներեւ կերպով անկախ է ո՛և է քաղաքական կուսակցութենէ, որ սպաներուն ո՛չ ոք կրնայ արգիլել անդամակցիլ այս Դաշնակցութեան, իբրեւ Ֆրանսացի անհատներ»: Մեք այս ճիգին շատ աղէկ վարժուած ենք արդէն: Երբ Իտալացիք գործեցին կարգապահութեան դէմ, ո՛չ մէկ բանաձեւ աւելի յաճախ կ'գործածէին: Ամէն գործիչներ այնպիսի բանաձեւեր կ'բանեցնեն, և «Ֆրանսական Հայրենիք» անուն Դաշնակցութեան ալ նոյն բանաձեւը գործածելը կ'հաստատէ իրեն ընծայուած դիտաւորութեանց ճշտութիւնը: Շատ լաւ կ'հասկնանք որ Մ. Բընէ տը Պօռըբէռ այլ եւս ո՛և է «խղճահարութիւն» չզգար Դաշնակցութեան անդամակցելու, եւ սա ալ ո՛և է խղճահարութիւն չզգար զինք սիրով ընդունելու: Արդէն իրարու համար եղած էին. ամէն կերպով քաջալերուած են իրարու:

«Վարչապետ Մ. Տիւբիւի փոյթ չըներ ո՛չ «Ֆրանսական Հայրենիք»ի մեքենայութեանց համար, ո՛չ ալ Տրէյֆիւսի խնդրոյն վիճակին համար: Ուրախ զուարթ է, և այն խնդրոյ վրայ թէ Վճռաբեկ Ատեանն է՛րբ վճիռ պիտի արձակէ, զուարճալի գրաւ մը դրաւ միապետական երեսփոխանի մը հետ: Մ. Տիւբիւի կ'ըսէ որ եթէ Ծերակոյտը քուէարկէ Վճռաբեկ Ատեանի մասին իր ներկայած և Երեսփ. ժողովոյ քուէարկել տուած օրինագիծը, Վճռաբեկ Ատեանը խնդիրը պիտի վճռէ մինչեւ մարտ 8/20, եւ այս իմաստով գրաւ դրաւ Մ. Պինտէրի հետ: Ճաշակները խնդրոյ առարկայ չեն կրնար ըլլալ, բայց մինչեւ իսկ Անգլիոյ նման արշաւ ու գրաւը սիրող երկրի մը մէջ, այնպիսի դիրքի մէջ գտնուող անձնաւորութիւններու միջեւ այնպիսի խնդրոյ մը վրայ գրաւն անվայել պիտի համարուէր: Մ. Ռէյնաք քանի որ կ'կասկածի թէ «Ֆրանսական Հայրենիք» Դաշնակցութեան արարքները Նախարարութեան կողմէ եթէ չեն քաջալերուիր, գէթ կ'թոյլատրուին, իր այս կասկած Վարչապետին թեթեւասիրտ ընթացքովը պիտի չփարատի:

«Միապետական Լիգ-ը լրագիրը Դաշնակցութեան ջատագովութիւնը կ'ստանձնէ. բայց անոր գրածներն ալ Մ. Ռէյնաքի կասկածները փարատելու հանգամանքը չունին: Լիգ-ը կ'ծիծաղի անոնց վրայ որք կ'կարծեն թէ Մ. Լըմէթր և Մ. Ֆրանսուա Քոբէի նման պատկառելի և խաղաղասէր ակադեմականներ կրնան եղեր մասնակցիլ հնարքներու և մեքենայութիւններու: Բայց միթէ իր հայրենակիցք չե՞ն գիտեր թէ այնպիսի հնարքներ ի գործ դնողները քաջ գիտեն պատկառելի անուններ իրենց ընկերակցութեան գլուխը դնել, անոնց անուան շուքին ներքեւ իրենց դերերը խաղալու համար: Իսկ թող կ'հասկնայ բանն, և կ'զգացնէ թէ Դաշնակցութեան վարիչ մասնախումբն անպաշտպանելի գործ մը կատարելու ետեւէ է, զոր Նախարարութիւնը չուզեր կամ կ'զգուշանայ պատժել: Եթէ Ֆրանսացի սպաներ կրնան մէկ Դաշնակցութեան անդամակցիլ, կրնան ուրիշ Դաշնակցութեան մ'ալ անդամակցիլ որուն դիտումներն ո՛չ նուազ օրինական են: Ուրեմն, սպաներն երկու բանակի՞ պիտի բաժնուին, և այն ատեն միթէ տրամաբանելով պիտի չստանա՞ն: Մի թէ խոհեմութի՞ւն է, կ'հարցնէ Թան, քաղաքականութեան,— եւ ա՛յդպիսի քաղաքականութեան,— որոմներ ցանել Ֆրանսական բանակին մէջ, և Ֆրանսայի ազգն յետոյ ի՞նչ տեսակ հունձք պիտի քաղէ:»

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԿԵՍԱՐԱՑԻՔ ԵՒ ԳՈՐԳԱՇԻՆՈՒԹԻՒՆԸ

Մօտերս Բէօ-ընտէնի թիւերէն միոյն մէջ կարդացինք թէ, Սըվազի, Ուշաքի, Գըրշէհրի, Կեսարիոյ և այլ մի քանի տեղերու մէջ, 1900ի Բարիզի ցուցահանդէսն ի տես դրուելով մրցանակներ ու միտալներ խլելու համար, այժմէն գործեր պատրաստուելու վրայ են եղեր: Արդէն Թուրքիոյ մի քանի քաղաքներու և գիւղաքաղաքներու մէջ շինուած գործերն ի հնուց անտի երեւելի և ամէն կողմ գնահատուած ըլլալով, անտարակոյս է որ անոնք ցուցահանդէսի մէջ պիտի կրնան մրցանակներու արժանանալ: Սակայն խնդիր է գիտնալ թէ Սըվազի, Գըրշէհրի և իրենց ծննդէն ի վեր հազիւ 3–4 տարի եղող Կեսարիոյ թէ-կէ-հները գործերն ալ պիտի կրնա՞ն հոն ուշադրութիւն գրաւել, պիտի ունենա՞ն արհեստին պահանջած նրբութիւնն, և որ ամէնէն կարեւորն է՝ գոյները, ներկերու անփոփոխ, անայլայլ ըլլալուն վստահացնելու համար, փորձի բովէն իրենց հին ու փայլուն գոյներով ... պիտի կրնա՞ն գալ, այս կէտ առ այժմ տարակուսելի է: Խօսքերնիս Կեսարիոյ յատկացնելով, իրաւ որ հոն խիստ կարճ ժամանակամիջոցի մէջ յուսացուածէն շատ աւելի, կատարեալ նրբութեամբ և գեղեցիկ նկարներով գործեր շինուելու վրայ են, սակայն ցաւ է մեզ ըսել թէ Կեսարիա դեռ մինչեւ հիմա գործերու բրդէ և մետաքսէ թելերուն անայլայլ, արեգակի և ժամանակի ազդեցութենէն գոյներնին չփոխող ներկեր տալու համար և ո՛չ մէկ ներկարար ունի. և ահա այս կ'կոտրէ Կեսարացւոց մէջքն, և արգելք կ'ըլլայ իրենց սոյն օգտակար արհեստին տիրանալու, պակասութիւն մը որ խեղճերու այնքան յոգնութիւնն ու աշխատութիւնն օրին մէկը պիտի փճացնէ, եթէ զայն վանելու մէկ հնար չգտնան: Իրաւ. այսօր Կեսարիա կ'արտադրէ շատ գեղեցիկ, սիրուն, ճաշակաւոր, Պարսկականէն աւելի նուրբ և աւելի կենդանի գոյներով Սէճճատէներ. հին Թրքական և պարսկական Լաւիք, Կոլա, Ուշաք, Իսպահան ևն. կոչուած ամենայարգի ու թանկագին գործերու նկարներով ու ձեւերով, որք ա՛լ Թուրքիոյ մէջ խիստ հազուագիւտ են, սակայն ի՞նչ օգուտ որ այսօր գեղեցիկ ու փայլուն երեւոյթ ունեցող Սէճճատէներ, տարի մը, երկու տարի վերջը նոյն փայլն ու սիրուն գոյնը չունին, փոխուեր են, և ահա այս է, միակ այս է Կեսարական գործերու պակասութիւնը:

Երբ Կեսարիա մի քանի տարիներ առաջ գորգաշինութեան նոր սկսած էր, իր ապրանաց արտաքին փայլունութիւնը շատեր շլացուց, աշխարհի ամէն կողմ սկսաւ զրկուիլ և շահաւոր կերպիւ ծախուիլ, ամէն կողմերէ դիմումներ կ'ըլլային նոր ապրանք ղրկելու և գորգագործները գոհ էին իրենց նոր արհեստէն, միանգամայն կառավարութիւնն և ընդհանուր ժողովուրդն ալ գոհ էին, որովհետեւ Կեսարիոյ համար տարեկան 30—40,000 ոսկիի նոր հասոյթ մ'ը կ'բացուէր: Գորգաշինութեան սոյն անակնկալ զարգացումը բոլոր Կեսարացւոց գրգիռ եղաւ նոր արհեստին մտում տալու, գործարանները շատցընելու, և ալ վաճառական, արհեստաւոր, հարուստ ու աղքատ սկսան իրենց կարողութեան չափովը թէ-կէ-հներ ունենալ, և զանոնք բանեցնել: Շրջակայ գիւղերն իսկ այս շարժումէն անմասն չմնացին և Թալաս, Էֆքերէ, Կերմիր ևն. ունեցան հարիւրաւոր թէ-կէ-հներ: Սակայն խնդիրն այսօր ասանկ չէ, այն սիրուն ապրանքներն որք առաջ ձեռքէ ձեռք կ'խլուէին, հիմա ծանր սպառում մ'ունին և բաղդատմամբ առաջնոյն բաւական վար գներով, գործարանատէրք սկսեր են խորհիլ և քիչ մ'ալ տրտմիլ, և միթէ իրաւունք չունի՞ն տրտմելու, իրենց հայրերու չգիտցած մէկ արհեստը յատուկ գործունէութեամբ աննշան ժամանակի մը մէջ սորվեցան, զայն կատարելագործեցին, նրբացուցին, և այն միջոցին ալ իրենց մտքէն չանցած ներկի խնդիր մը կուգար իրենց ոյժը ջլատելու, աշխատութիւննին մսսոմբ փճացնելու, այս պարագային ո՞վ չի տրտմիր: Սակայն Կեսարացիք դիւրաւ վհատող, մանաւանդ դիւրութեամբ իրենց շահէն անցնող մարդեր չեն. հետեւաբար այս պարագային մէջ ալ չյուսահատեցան, նախ իրենք իրենց ջանացին անայլայլ գոյներ ունենալու համար ներկեր պատրաստելու կերպին. երբ իրենք չյաջողեցան՝ սկսան ամէն կողմ, Կեսարիայէն մինչեւ Շամ, մինչեւ Պարսկաստան դիմել լաւ ներկարար մը գտնելու, օրագիրներու միջոցաւ ծանուցումներ ընել տուին, կառավարութեան միջոցաւ Եւրոպա դիմեցին և վերջապէս ամէն ջանք գործ դրին զայն գտնելու, խոստանալով նաեւ ամէն գոհացում տալ անոր պահանջին: Կարծեմ մինչեւ հիմա անոնք դեռ չկրցան գտնել սոյնօրինակ արհեստաւոր մը. սակայն քանի որ կը յոգնին կ'ջանան, ... խատին, թող լաւ վստահ ըլլան որ քիչ մը կանուխ կամ քիչ մը ուշ իրենց աշխատութիւնը պիտի պսակուի, և Կեսարիա պիտի ունենայ օրին մէկը, արհեստին պահանջումներով կատարելագործեալ ներկարարներ, այն օր ահա Կեսարական թէ-կէ-հներ Պարսկականին հետ պիտի մրցին և յաղթական ... անշուշտ առաջնոյն պիտի մնայ. մենք ասանկ կ'սիրենք յուսալ, ու կը մաղթենք որ ասանկ ալ ըլլայ:

Յ. Պ. Թ.

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԻՒԹԵՐ

ՔԱՀԱՆԱՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

Անցեալ տարուայ վերջում «Նոր-Դար»ի 235 համարում Ախաբաղից [Կասպից ծովէն անդին, կեդրոնական Ասիա, Աշգապատ,] ստացած մի յօդուած հրատարակեցինք, որի մէջ նկարագրուած էր երկու մեղական հայ քահանայի մէջ ծագած վէճը նշանադրութեան ժամանակ աղջկայ տունը: Փեսայի կողմից եկած քահանան, որ նոր և խամ քահանայ է եղել, կամենում է անպատճառ ինքը կատարել նշանադրութիւնը, իր իրաւունքը համարելով, իսկ միւս քահանան զիջանում է, անպատուութեան առաջն առնելու գեղեցիկ դիտաւորութեամբ: Յօդուածագիրը որ նշանուող աղջկայ եղբայրն է, իր յօդուածի մէջ մեղադրում էր քահանայական այդ վէճի լուծումը. արդեօք նշանելու հետեւաբար և պսակելու ժամանակ, ո՞ր քահանան իրաւունք ունի նշանադրութեան և պսակի կարգը կատարելու. փեսայի՞ թէ հարսի ծխատէր քահանան: «Նոր-Դար»ի Նոյեմբերի 30-ի համարում հրատարակեցինք Ղարսից մի քահանայի նամակը, որ պատիւ է բերում նամակը գրող արժանապատիւ հօրը: Արժ. հայրը գովելի համեստութեամբ դատապարտում է քահանաների մէջ այդպիսի դէպքերից ծագող վէճը, և համոզեցուցիչ խօսքերով համոզում է մեզ որ նշանադրութեան. հետեւաբար և պսակելու իրաւունքը աղջկայ քահանայինն է, ընդունելով որ տղայի՝ փեսայի ծխատէր քահանան էլ կարող է ներկայ լինել և մասնակցել նշանադրութեան և պսակին: Այն հանգամանքը, որ աղջիկը պէտք է մեծանայ իւր ծխատէր քահանայի հսկողութեան տակ և նրան է խոստովանւում, ... որ աղջկայ ծխատէր քահանային է պատկանում նշանադրութեան ու պսակելու իրաւունքը: Շատ և շատ կողմերից դա թէ հարկաւոր է և թէ սիրելի և հաճելի: Տղայի կողմից եկած քահանայի պահանջը և այն էլ այն տեղը հասցրած, որ նա աղջկայ ծխատէր քահանայի մասնակցութիւնը չէ ուզում ճանաչել—դա աւելի քան անմիտ բան է, և կարելի է ասել, վայրենութիւն ... արտայայտում է միմիայն ագահութիւն: Թողնելով այդ մասին ... հոգեւոր ծայրագոյն իշխանութեան, մենք այս առթիւ կը կամենայինք մատնացոյց լինել քահանայական պաշտօնավարութեան վերաբերմամբ որոշ կանոնադրութեան ... պակասութեան վրայ: Կարծում ենք, որ Ս. Էջմիածնի իրաւունքը, այլ և պարտաւորութիւնն է, որոշ հրաման հրատարակել թէ՝ ... և թէ ընդհանրապէս հոգեւոր պաշտօնեաների պաշտօնավարութեան մասին, ... եկեղեցու սպասարկողները, որտեղ էլ որ նրանք գտնւում լինէին, այդ հրահանգի համաձայն գործելու պարտաւորուած լինէին և պարտազանցները, հրահանգի հակառակ գործողները պատժուէին: Դժբաղդաբար ոչ թէ արտաքին, աննշան համարուած պաշտօնավարութեան մէջ, այլ եկեղեցական կրօնական արարողութիւնների մէջ զանազան քաղաքներում և եկեղեցիներում միմեանցից տարբեր կարգեր ու ... ձեւեր են կատարւում և այդ ամենի վրայ հսկող և կարգի հրաւիրող չկայ: Մի կանոնադրութիւն, մի հրահանգ, որ ամենքը իմանային և նոյն իսկ ժողովուրդն էլ իմանար, չկայ, այն ինչ անհրաժեշտ էր, որ լինէր: Եթէ այդպիսի հրահանգ լինէր, Ախաբաղում քահանաները չէին կռուիլ հացի խնդրի համար և տեղւոյն հայ գաղութը զայրանալով քահանայական վէճին ականատես լինելով, կ'իմանար իւր բռնելիք դիրքը: Բայց ո՞ւմից սպասենք այդպիսի մի հրահանգ: [*]

ԼՈՆՏՈՆ ՈՒ ԲԱՐԻԶ

Աշխարհի մեծագոյն մայրաքաղաքները Լոնտոն ու Բարիզ թէեւ հազիւ 8 ժամուան հեռաւորութիւն ունին իրարմէ, բայց կեանքով ու բարքով բոլորովին իրարու ներհակ են: Լոնտոնի բնակիչները տխուր ու մտածկոտ են, Բարիզինը զուարթ ու մտազրաղ: Լոնտոն՝ կեանքը տուներուն մէջ է, Բարիզ՝ փողոցները: Լոնտոն օրն հինգ անգամ կ'ուտեն և արագ, Բարիզ՝ երեք անգամ և շատ կամաց: Լոնտոն կերակուրին հետ գրեթէ հաց չեն ուտեր, Բարիզ գրեթէ ջուր չեն խմեր: Լոնտոն քիչ բանջարեղէն կայ, բայց շատ բանջարակերներ. Բարիզ խիստ շատ բանջարեղէն կայ. բայց գրեթէ բնաւ բանջարակերներ: Լոնտոն գրեթէ բնաւ գրօսարան չկայ, Բարիզ՝ խիստ շատ կայ: Լոնտոն կիները շատ պարզ կ'հագուին, Բարիզ՝ շատ կ'զարդարուին: Լոնտոն՝ անպէտ մարդ շատ կայ, Բարիզ՝ պէտքաւոր կին շատ կայ: Լոնտոն քաղաքացիները շատ են, Բարիզ՝ շատ քիչ: Լոնտոն փողոցները աղտոտ են, բայց ձեղուները մաքուր և ... Բարիզ՝ փողոցները մաքուր են, բայց ձեղուներն աղտոտ եւ գետնի վրայ: Լոնտոն տուներուն դռները միշտ գոց են, Բարիզ՝ միշտ բաց ցերեկները: Լոնտոն փողոցները քիչ ոստիկան կայ և անզէն են, Բարիզ՝ շատ եւ զինեալ: Լոնտոնի պանդոկներու վարձուորները պէտք չունին ծախսելու լոյսի և լուցկիի համար, Բարիզ՝ ընդհակառակն: Լոնտոն ապրանքները դիմացկուն են և պարզ, Բարիզ՝ խարդախ ու զարդարուն: Լոնտոն չեն ատեր օտարականը, Բարիզ կ'ատեն: Մէկ բան մը սակայն որ երկու մայրաքաղաքին մէջ ալ միեւնոյն է. բովանդակ լեզուին մէջ գրեթէ միայն երկու բառ որոշ իմաստ և նշանակութիւն ունին—... և ... բառերը...

Բարիզ. Ս. Մ.

ԳԻՏԱԿԱՆ ՄԱՆՐԱՈՒՐՔ

Եանքիները, բան ու գործ չունին կարծես, հիմակ ալ ելեր են փողոցներուն ձիւնն հալեցնել կ'ուզեն ... արուեստական միջոցներով: Այս «արուեստական միջոց»ներն է կառք մը, որուն ետեւն հաստատուած է սնտուկի պէս բան մը: Շատ մը մարդիկ գետինը կուտակուած ձիւնը կ'լեցնեն այս սնտուկին մէջ, որ եզերուած է զօրաւոր կիզիչներով (brûleur): Ասոնց տաքութիւնը ձիւնին հալիլն անխուսափելի կ'ընէ. Ջուրը վազելով վտակներ կ'կազմէ և կոյուղիները կ'թափի: Թէեւ միջոցներ ձեռք առնուած են պարապ տեղ ջուրն ալ չտաքցնելու, և սով աւելի ջերմութիւն վատնած չըլլալու համար, սակայն ջուրն որ արդէն 15—20 աստիճանի տաքութիւն ունի, կ'անցնի սնտուկին մէջէն, և կ'թափի վտակներուն մէջ, ամենայն դիւրութեամբ ջուրի վերածելով ճամբուն վրայ գտնուած ձիւները:

Բարեբախտաբար սրամիտ Եանքիներուն այս միջոցին պէտք չունինք այս ձեւ, եթէ կարելի է ձեւ անունը տալ սա աշուն-գարուն խառնուրդ օդերու վիճակին: Թերեւս յաջորդ տարի... սակայն տեսնենք թէ ուրիշ ինչե՞ր անցած է Ամերիկացիներու մտքէն:

*** Գանատացի քանի մը ճարտարագէտներ կ'շարունակեն դեռ շինութիւնն այն կամուրջին, որուն մէջ սառոյցը մեծ դեր ունեցած է: Այս կամուրջը շինող երկրաչափը գետին [Օթաւա] մակերեսը, որ սառած է, իբր պատուանդան գործածելով, սկսած էր շինութեան գործողութիւնները: Գործաւորները սառոյցին վրայ կայնած՝ կ'աշխատին շարունակ. խորաչափութիւններ կ'ընեն, սառոյցին վրայէն ծակ մը բանալով հարկ եղած շաղախներն և սալերը կ'մատակարարեն կամուրջին հիմերը դնելու համար են.: Կ'տեսնուի թէ սառոյցը կրնայ շատ մը օգուտներ ունենալ կամուրջի մը շինութեան համար. այն տեղեր մանաւանդ որոց դիրքը կէս մը բեւեռային է, ազատելով շինողներն աւելորդ յոգնութիւններէ և մեծամեծ ծախքերէ:

*** Կ'յուսայի՞ք թէ փղոսկրն ալ իր մրցակիցը պիտի ունենար օր մը, այն փղոսկրը մանաւանդ որ ցարդ Ափրիկէի մեծաշնորհն ըլլալ կ'կարծուէր: Մի զարմանաք, սակայն, գիտութեան համար «անկարելի»ն գոյութիւն չունի, տեսէ՛ք ինչպէս կ'բացատրէ գիտական թերթ մը անոր պատրաստութիւնը: Այս նիւթ լաքթիթ [lactite] կ'ըսուի. [կաթ բառով բաղադրութիւն մը.] որ քիչ շատ կ'նմանի փղոսկրին, և կ'գործածուի կոճակներու, հովանոցի կոթերու, ելեքտրական գործիքներու ևն. շինութեան համար: Իր պատրաստութեան կերպը հետեւեալն է: Կաթը 29-31 աստիճան տաքցնելէ վերջը՝ 263 լիտր կաթին 113 կրամ համեմատութեամբ խմորոց [սիւտ մայասը] կ'աւելցնէք: Այս կերպով մածունացած կաթն անմիջապէս կ'թրջէք 66° սանթիկրատ տաք ջուրով: Այս խմորին մէջ կ'խառնէք 1 քիլօ 133 կրամ ոսկեբորակ [borax], դարձեալ 2 լիտր 272 կրամ սերատեալ կաթի հետ մէկտեղ: Քիչ մը վերջը, թանձրացած այդ կաթը կարծր նիւթի մը կ'փոխուի: Այն ատեն 906 կրամ օսլայ աւելցնելով վրան՝ կ'շինէք խմոր մը, քիչ մը կաթ և 85 կրամ պալլեղ խառնելով նորէն: Ժամու մը չափ այս վիճակին մէջ մնալէ ետք, դարձեալ կ'աւելցնէք 1 քիլօ 360 կրամ կապարի քացախատ [acitade de plomb] 2 լիտր 271 կրամ քացախական թթուի [acide acétique] մէջ լուծուած և աղէկ մը կ'շարժէք: Այս մածուցիկ նիւթը կ'դնէք խոտցնող գործիքին [hydro—éxtracteur] յետոյ մամուլի մը տակ ու էն վերջը բաց օդին տակ կ'չորցնէք:

*** Քրոնիկնիս վերջացնելէ առաջ, աւելորդ չըլլար կարծենք, երկու խօսք ալ տպագրական տառերու վրայ ընել: Գերմանիոյ մէջ, հո՛ն ուր առաջին անգամ ծագում առաւ տպագրութիւնը, փոխանակ սովորական մետաղին՝ հիմա սկսած են տպագրական տառեր ձուլել ... (ալիւմինիոմ), որուն հետ քիչ մը անագ ալ խառնուած պէտք է ըլլայ: Կ'ըսուի թէ այս կերպով շինուած տառեր աւելի երկար ատեն կրնան դիմանալ և աւելի կոկիկ են, հետեւաբար դիւրութիւն կուտան գրաշարներուն:

Ե. Մ.

[*].—«Նոր Դար»ի այս դիտողութիւնք և խորհրդածութիւնք յոյժ բանաւոր են: [Ծ. ԽՄԲ.]

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.— Հետեւեալ կերպով կարելի է պարզել երկու պետութեանց ներկայ յարաբերութիւններն և բանակցութեանց վիճակն առկախ խնդրոց մասին: Գլխաւորն է Պահր-էլ-Ղազէլի խնդիրը: Ֆրանսա հիմակ համոզուած է թէ Անգլ. կառավարութիւնն ալ բարեացակամութիւն կ'յայտնէ խնդիրը կարելի եղածին չափ հաշտարար ոգւով քննելու և վերջացնելու: Անգլիացւոց բաղձանքն է տեսնել որ Ֆրանսացիք Սուտանի մասին նախանձոտ առարկութիւններ չյարուցանեն, և այն ատեն պատրաստ են ճանչնալ թէ Ֆրանսա եւս իրաւունք ունի առեւտրական մուտք մը ստանալ Նեղոսի վրայ, իրենց Ափրիկեան ստացուածոց համար: Բայց Պահր-էլ-Ղազէլի վրայ չեն միայն բանակցութիւնք: Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարութեան կողմէ Լոնտոնի դեսպան Քամպոնի լիալի հրահանգներ առաջուած է բոլոր խնդիրներու մասին իրաւախոհութեան մը յանգելու համար անգլ. դահլիճին հետ: Տէլքասէի և Քամպոնի գաղափարն էր միեւնոյն ատեն շրջանակցիլ ամէն առկախ խնդիրներուն վրայ, բայց Սոլզպըրի կ'ուզէ բոլոր խնդիրները միանգամայն ձեռք առնել Պահր-էլ Ղազէլէ ետք, կ'երեւի թէ Լ. Սոլզպըրիի պահանջածին պէս պիտի ըլլայ: Տէլքասէի հաշտարար տրամադրութիւնն անկէց յայտնի եղաւ որ Քուռսէլի հրաժարումէն ետք օր մը անգամ թափուր չթողուց Լոնտոնի Ֆրանսական դեսպանատունն և պարզ գործակատարով մը չգոհացաւ: Քամպոնի պէս առաջնակարգ դիւանագէտ մը զրկեց հոն: Այս ալ որոշ եւ փայլուն ապացոյց էր Տէլքասէի և հանգուցեալ Նախագահին ուղղամիտ եւ խաղաղասէր զգացմանց: Քամպոն առաջին առթէն իսկ օգուտ քաղեց ցոյց տալու համար

թէ պիտի գործէ ներդաշնակութիւն վերահաստատել երկու երկիրներուն մէջ, գիտնալով որ երկու երկիրներուն կռիւն ո՛չ միայն հասարակաց մեծ աղէտք մ'է իրենց երկուքին համար, այլ նաեւ անհուն վտանգ մը յառաջդիմութեան և քաղաքակրթութեան դէմ։ Տէյլքասէի թերթը, Թան, կ'ըսէ.—«Համաձայնութեան ընդհանուր խարիսխը գտնուած է առանց մեծ դժուարութեան, և կարգ մ'ընդհանուր սկզբունքներու մասին իրաւախոհութիւն մը, որով կարելի է յուսալ թէ առկախ դժուարութիւնք պիտի կարգադրուին ի փոխադարձ գոհունակութիւն երկու կողմանց։ Կ'արժէ երախտագիտութեամբ ողջունել ջանքերն այն մարդոց որք այդ կարգադրութիւնը պատրաստելու վրայ են, և այսպէս պիտի յաջողին նպաստել ցրուելու քանի մը կարծեցեալ քաղաքագէտներու վատթար երազներն եւ համաձայնութիւն մը հաստատելու զոր կ'պահանջէ երկու երկիրներու շահը, և որ ամէն բանէ վեր յառաջդիմութեան դատին ջատագով բոլոր մարդոց բաղձանքն է։ Վստահութեամբ կ'սպասենք այդ ջանքերուն արդիւնքին, որոց համար երախտապարտ ենք Տէյլքասէի և Քանպոնի, ինչպէս նաեւ Լորտ Սալըսպըրիի և Բարիզի անգլիական դեսպան Սըր Էտմընտ Մոնսընի։»

ՎԻՔԴՈՐԻԱ ԹԱԳՈՒՀԻՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ.— Պաշտօնական հրահանգներու համաձայն, կարգադրութիւններ կ'ըլլան այժմէն Թագուհւոյն ի հարաւային Ֆրանսա մտադիր ուղեւորութեան համար։ Եթէ օդը ներէ, Թագուհին Տուվրի նեղուցէն պիտի անցնի Մարտ 9ին։ Խիստ հրամաններ տրուած են ուղեւորութեան անպաշտօն հանգամանք մը տալու համար, և հետեւաբար ուղերձներ կամ պաշտօնական ուրիշ պատիւներ պիտի չը մատուցուին Թագուհւոյն։ Մանշէն անցնելու համար յատկացուած է Քալէ-Տուվր շոգենաւը։

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ՄՈՒԶԷՈՆԻՆ տպագրեալ մատենից գրապահ Տր. Րիչարդ Կառնէթ, որ 48 տարիէ ի վեր նոյն պաշտօնը կ'վարէ Մուզէոնին մէջ, պիտի հրաժարի Մարտ 20ին։ Թէեւ ճիշդ 1900 փետր. 23ին կ'լրացնէ իր 65րդ տարին, հանգստեան կոչուելու տարիքի սահմանը, բայց իր ընտանիքին մէկ անդամին առողջական վիճակին համար ստիպուած ըլլալով Լոնտոնի մէջ տարբեր թաղ մը հաստատուիլ, կանխեց իր հրաժարականն, որպէսզի իր յաջորդը փութով ընտրուի։ Տր. Կառնէթի պաշտօնավարութեան միջոցին անգլ. մատենադարանը ճոխացած է նոր և օգտակար գրքերով, որոց մեծ մասը գնուած է իր մասնաւոր յանձնարարութեամբ։ Կ'կարծուի թէ իրեն պիտի յաջորդէ իր օգնականը, Ֆորդէսքիւ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.— Պերլինէ կ'հեռագրեն ի անգլիական թերթերու թէ Ֆէլիքս Ֆօրի անակնկալ մահն անկեղծ ցաւակցութեան զգացումներ առաջ բերաւ գերման ժողովրդին մէջ։ Ռայխսդագին նախագահին ճառն արդէն մեծ տպաւորութիւն թողուց անդամներուն վրայ, որք բարեպաշտիկ լռութեան մը մէջ յոտնկայս ունկնդրեցին Պալլեսդրէմ կոմսին գովասանքն Հանրապետութեան Նախագահին նկատմամբ։ Կէս-պաշտօնական Բոսդ կը գրէ.—«Ֆէլիքս Ֆօրի կարեւոր գործօնութեան արդիւնքն էր որ Տրէյֆիւսեան գործին տարիներ տեւող գայթակղութիւնք մեծ փորձանք մը չբերին Ֆրանսական Հանրապետութեան գլխուն։ Նախագահին համբաւին պատճառ իր կառավարած երկրին ներքին յուզումները չէին, այլ սա՛ իրողութիւնը թէ Աղեքսանդր և Նիքոլա Ցարերը չխորշեցան զինակցութիւն կնքելէ տաքգլուխ Հանրապետութեան մը հետ, և նոյն իսկ Նիքոլա Ցար ինքզինքն հաւասար բռնեց նախկին խաղախորդի մը հետ։»— Քրայց Ցայդունկ կ'ըսէ. «Նախագահին յանկարծական մահը նուազ վտանգաւոր է իր երկրին քան երկար հիւանդութիւն մը։ Եթէ իբրեւ Նախագահ աւարտէր իր եօթնամեայ շրջանը, Ֆրանսայի կացութիւնն աւելի պիտի կնճռոտէր քան հիմա, երբ միապետական, զինուորական կամ ընկերվարական թեկնածուներէն և ոչ մին ժամանակ ունեցաւ պատրաստուելու։ Վեհաժողովը թերեւս ընտրէ նախագահ մը որ Ֆօրի չափ անծանօթ ըլլայ աշխարհի։ Ձենք ըսեր թէ բոլորովին անտարբեր բան մ'է թէ ո՛վ պիտի ըլլայ ապագայ Նախագահը, բայց ներկայ պարագաներուն մէջ ընտրութիւնը վճռական կարեւորութիւն չունի։ Գործը մարդ մը գտնելն է որ գիտնայ ինքզինքը պատկառելի ընել, և որոյ փառասիրութիւն Սահմանադրութեան սահմաններէն անդին չանցնի, և այսպիսի մարդ մը պիտի գտնուի։» Ուրիշ գերման կարեւոր թերթ մը կ'ըսէ.—«Ֆէլիքս Ֆօր Գերմանիոյ հետ պահեց պաշտօնական քաղաքավարութեան յարաբերութիւններ որք ներելի են Ֆրանսական Հանրապետութեան Նախագահի մը։ Կը փափագէր խաղաղիկ յարաբերութիւններ տածել Գերմանիոյ հետ, կա՛մ համաձայն կամ ի հարկէ ստիպեալ։» Վոսիշէ Ցայդունկ կ'խորհի.—«Իր մահ կրնայ բարեբախտութեան հարուած մ'ըլլալ Հանրապետութեան համար։ Պետական փոփոխութիւն մը չի կրնար մէկ-երկու օրուան մէջ պատրաստուիլ, և ոչ մէկ կուսակցութիւն պատրաստ է դեռ այդպիսի բան մը փորձելու համար»։

ՀԱԿԱՐՋԱՅԻՆ ԱՐՇԱՒԱԽՈՒՄԲ.— Անցեալ կիր. իրիկուն Վիլհէլմ կայսեր հիւր էին Մոնաքոյի իշխանն, արտաքին գործոց նախարար Ֆոն Պիւլով, ծովակալ Հօլման, Բրոֆ. Կուէսֆէլտ և Բրոֆ. Պառոն Ֆոն Ռիխթոֆէն։ Նացիոնալ Ցայդունկ կ'ըսէ թէ խօսակցութեան գլխաւոր նիւթն էր Հակարջային Արշաւախումբը զոր գերմանք ի մօտոյ պիտի գործադրեն։ Վիլհէլմ կայսր շատ կ'հետաքրքրի այս մասին, և կ'փափաքի որ Գերմանիա միւս երկիրներէն բնաւ ետ չի մնայ Հարաւային Բեւեռը խուզարկելու գործողութեան մէջ։ Կ'կարծուի թէ ձեռնարկութիւնն առաջ պիտի տարուի մասնակցութեամբ Անգլիոյ, և գիտական ու գործնական մեծ հետեւութիւններ պիտի ունենայ այս արշաւախումբ։ Աշխարհի խուզարկուելիք մասն Եւրոպայէն երկու անգամ մեծ է։ Ծովային գործոց նախարարութիւնը 1 միլիոն 20,000 մարք կ'հաշուէ ծախքը։ Մէկ նաւ միայն պիտի ղրկուի։ 200,000 մարքը մասնաւոր հանգանակութիւններով պիտի հայթայթուի։

ՕՍՄ. ԲԱՆԱԿ Ի ՌՈՒՄԷԼԻ.— Վիեննայէ կ'հեռագրեն առ Թայմզ թէ Օսմ. պետութիւնը զինուորական ահեղ ուժեր ունի Ռումելիի մէջ։ Նախապէս չորս զօրաբանակ ունէր Եւրոպայիմէջ— Կ. Պոլսոյ, Էտիրնէի, և Շքոտրայի զօրաբանակներն— ընդ. ամէնն 80,000 հոգի։ Երբ Յունաստանի հետ հաշտութիւն կնքուեցաւ, 40,000 հոգի ալ աւելցաւ եւրոպական Թուրքիոյ ուժերուն վրայ։ Վերջերս ալ 30,'00 հոգի, պատերազմական ամէն տեսակ պէտքերով հոգացուած։ 40 50,000 Ալպանիացիներ Օսմ. բանակին տրամադրութեան ներքեւ են, և ըստ այնմ կայսրութեան զինուորական արդի ոյժն 220,000էն պակաս չէ հոն։ Պալքանեան մանր պետութիւնք հարկաւ պիտի պատկառին զինուորական զօրութեան այս ահեղ պատրաստութիւններէն։ Եւ արդէն Պուլղարեան պետութիւնք իրենց խաղաղասէր տրամադրութիւնները ցոյց կուտան հետզհետէ։ Սեւ Լեռ վերջերս կտրեց այն տարեկան նպաստը զոր յատկացուցած էր «Լաւ» թերթի մը, երբ սկսաւ գործիք ըլլալ անբրաւական գաղափարներու (Նէվէսինէէ լրագիրն, որ կ'հրատարակուէր ի Բուքրէշ) Օսմ. զօրութիւնը պատկառանք ազդած է այդ պետութեանց,

ԼՐՏԵՍՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ՏԵՍԱԿ ՄԸ.— Տէյլի Նիւզի Պերլինի թղթակիցը կը հեռագրէ իր թերթին թէ գերման կայսրութեան դուռն ափ առած են նոր-օրինակ լրտեսներ։ Գերմանք չեն վախնար բնաւ Ֆրանսացիներուն պատերազմական սպառնալիքներէն. անոնց երկաթեայ թաթպաններն երկիւղ չեն ազդեր իրեց, բայց խնդիրն ա՛յն է թէ փափուկ ձեռնոցներով սեռն սկսած է տարօրինակ միջոցներու դիմել, — նուաղելի [?] ձգելու համար գերմանական բանակին։ Գեղանի Ֆրանսուհիներ իրենց բոլոր հրապոյրը դրած են իրենց հայրենիքին տրամադրութեան ներքեւ։ Բրուսիոյ պատերազմական նախարարն Ռայխսդագի Յանձնաժողովին առջեւ յայտարարեց թէ, օտար կիներ մեծ դեր կ'կատարեն բանակի սպաներուն խաղամոլութեան գայթակղութեանց մէջ։ Պատերազմական պաշտօնատունը պատճառներ ունի կարծելու թէ օտար երկիրներէ կիներ կ'ղրկուին առատ դրամներով գերման սպաները խաղամոլութեան հրապուրելու համար։ Դիտումը վրայ կուտան, այս վերջիններուն հաճոյանալու և զանոնք ծայրայեղութեան տանելու նպատակաւ։ Խուզարկութիւններ եղան գիտնալու թէ ի՞նչ է այս նոր երեւոյթին գաղտնի պատճառը։ Չի կարծուիր թէ վաշխառուներ լոկ դրամական խաղեր կատարելու համար գեղեցիկ սեռին յորդորէ ընտրեալները ղրկեն օտար երկիր շահագիտական հաշիւներով։ Պատճառն ուրիշ բան պէտք է ըլլայ։ Քանի որ այդ կիներ մեծ մասամբ Ֆրանսուհիներ են, նպատակ ունին բարոյապէս վատթարացնելու Բրուսիացի սպաներն, և այսպէս գերման բանակը զրկել ստորձանաբար իր ամէնէն մեծ զօրութենէն— ուրիշ պետութեանց բանակներուն վրայ ունեցած գերակշռութենէն, որ կ'կայանայ իր ընտիր սպաներուն մէջ։ Արդէն Բօձէ խաղամոլ սպաներուն գործին քննութեան ատեն երեւան ելաւ թէ Ֆրանսայի կին մը մեծ դեր կատարած էր, և երբ սպան ձերբակալուեցաւ—, կի՛ն անյայտ եղաւ և կասկածներն այս կերպով իրականութիւն գտան։

ՍԻՐԱՅԻՆ ՏՐԱՄ ՄԸ Ի ԼԻՈՆ.— Լիոնի մէջ դեր- տեղակալ Ապատի ատրճանակով զարկաւ Բլէօ Պուքառ անուն կին մը, եւ ապա նոյն զէնքով պայթեցուց իր ուղեղը։ Ժամանակէ մ'ի վեր Ապատի արտասովոր ընթացք մ'ունէր, եւ նոյն իսկ խելագարութեան կասկած կ'ըլլար իր մասին։ Վերջին աստիճան նախանձոտ էր իր կնոջն համար եւ ուրիշ առիթներու մէջ քիչ մնաց պիտի սպաննէր զայն։ Բլէօ Պուքառ, իր բուն անունը Բիննըրաէ, յաջողակ վաճառականի մը աղջիկն էր, որուն լաւ դաստիարակութիւն մը տրուած էր, և իր ծնողք մտադիր էին ամուսնացնել զայն։ Սակայն Լիոնէ փախաւ ռումանացի ուսանողի մը հետ, իբրեւ անոր կին քանի մը տարի ապրեցաւ ի Պուքրէշ եւ յետոյ երկուքն ի միասին դարձան Լիոն։ Հետզհետէ ապրելու դժուարութիւններ ունեցան, եւ երիտասարդը չկրնալով ապրեցնել այս դեռատի կինն, անձնասպան եղաւ։ Բլէօ Պուքառ [Պուքրէշի մէջ այս ռումանական անունն առած էր] Նիս գնաց, եւ հոն մտաւ կարգ մը տարփատենչիկ տիկիններուն մէջ, որք Նիսի մէջ չեն պակսիր։ Գրեթէ երկու տարի ետք անգամ մ'ալ իր բնիկ քաղաքը վերադարձաւ, և հոն հանդիպեցաւ Ապատի դեր-տեղակալին որ լաւ բարեկեցիկ ընտանիքի մը զաւակն էր։ Ապատի շատ լաւ սպայ մ'էր և բարեկիրթ երիտասարդ մը այդ հրապուրիչ Բլէօյի հանդիպելէն առաջ։ Բայց աղջիկն յաջողեցաւ անոր գլուխը դարձնել։ Սակայն սաստիկ նախանձ կ'զգար երբ կրահեց թէ Բլէօ նոյնչափ դիւրամատչելի էր իր զինուորակիցներուն և քաղաքային բարեկամներուն։ Քանի մ'ամիս առաջ Ապատի նախանձու վայրկենի մը մէջ յանկարծ կնոջ սենեակը մտաւ, և անոր բոլոր զգեստներն առնելով կրակի տուաւ։ Բլէօ հազիւ կրցաւ փախչիլ քանի մը կտոր զգեստով։ Քանի մը գիշեր ետք Ապատի կնոջ տան պատուհաններուն վրայ նշան մը դրաւ և կ'փորձէր փողոցէն կրակ ընել անոր վրայ։ Այս գործ մեծ գայթակղութիւն պատճառած էր Լիոնի մէջ, և վերջապէս մինչ ջահմոնեց Ապատի գնդապետն, և պաշտօնով Բռինիէս ղրկեց զայն, Վերին Ալպեանց մէջ։ Ապատի սակայն միջոցներ կ'գտնէր երբեմն Լիոն գալու։ Անցեալ Դչ. Բլէօյի բնակարանը գնաց, Լիոնի գլխաւոր փողոցին մէջ, քանի մը ժամ անոր հետ մէկտեղ անցուց, և իրիկունն անոր հետ վէճ մ'ունեցաւ, որ տրամի մը յանգեցաւ։ Ապատի մարմինը զինուորական հիւանդանոցը փոխադրուեցաւ, իսկ Բլէօ յուսահատ վիճակի մէջ տարուեցաւ ուրիշ հիւանդանոց մը։ Կ'ըսուի թէ կա՛մ Ապատի այդ ոճիրը գործեց կնոջ վրայ գտնելով իր ախոյեաններուն լուսանկարներն, և կամ աղջիկը մերժեց իրեն ընկերանալ իր նոր պաշտօնատեղին։

ԽՈՒՆԵԱՏ ԼԸԳՈՒՎԷ, Ֆրանսական Ակադեմիոյ նշանաւոր անդամն, անցեալ Դշ. օր լրացուց իր 92րդ տարին։ Իր հասուն և առողջ ծերութիւնը շնորհաւորող բարեկամի մը, որ փափաք կ'յայտնէր իր հարիւրամեակը տօնել, ըսաւ.— «Ասոր չեմ փափաքիր, որովհետեւ յիշատակներով միայն կապուած եմ աշխարհի, և բոլոր իմ ժամանակակիցներս անհետացած եղած են։ Երջանիկ եմ, շատ երջանիկ։ և շնորհակալ եմ Նախախնամութեան բոլոր կեանքիս մէջ ինծ ըրածներուն։ Մարդոց կողմէ պատիւներով պսակուած և զաւակներէս շրջապատուած կրնամ ժպտելով ողջունել մահը։ Ըստ բաւականին կ'ճանչնամ կեանքն և անկէ գանգատելու պատճառ չունիմ։ Սակայն չպիտի զարմանամ եթէ հարիւր տարեկան ըլլամ.—ընտանիքիս անդամներէն շատերը ծանօթ են իրենց երկարակեցութեամբ։ Իմ մեծ պապեր մին 105 տարեկան և ուրիշ մ'ալ [illegible] մեռած է և քսանվեց զաւակ ունեցած է։ Ողջ առողջ եմ։ Ամէն օր ժամ մը կ'աշխատիմ։ Օմալի դուքսը կ'զարմանար գործունէութեանս վրայ։ Երբ օդը գեղեցիկ ըլլայ, պտոյտի կ'ելնեմ։ Կ'յիշեմ որ երկու տարի առաջ բարեկենդանի օր մը կառքս շրջապատուեցաւ ամբոխէ մը, և փողոցին վրայ ցանուցիր թղթի կտորուանքներն ա՛յնքան շատ էին որ ստիպուեցայ հետիոտն տուն երթալ մեծ դժուարութեամբ։ Անկէց ի վեր կ'սոսկամ բարեկենդանի այդ զուարճութիւններէն և տեղացող թղթի կտորներէն. բայց որովհետեւ մարդիկ կան որ անոնցմէ հաճոյք կ'զգան, կը ներեմ իրենց։ Օր մ'ալ կառքի մը մէջ էի դարձեալ, տեղ մը զարնուեցայ և ուսս խախտեցաւ. բժիշկները գրեթէ յուսահատած էին վիճակիս վրայ, որովհետեւ ծեր էի, բայց դեռ կ'ապրիմ, ինչպէս կ'տեսնէք»։ Գրական նիւթերու դառնալով, ըսաւ.—«Կրնամ յիշեցնել ձեզ թէ շատ մը հռչակաւոր հաստատութեանց կամ մեծ բաներու երիցագոյն անդամն եմ։ Նախ Ակադեմիոյ, որ 1855ին ընտրեց զիս, յետոյ Կաճառին, յետոյ թատերական հեղինակներուն, գրագէտներու, բրոֆէսորներուն են։ Մէկ մարդու համար մեծ բան է այս ամէնը, բայց խորապէս կ'համակրիմ այս պատիւներուն։ Գրական կեանքին մէջ մտայ 1829ին, երբ 22 տարեկան էի։ Ակադեմիոն բանաստեղծութեան մրցանակ տուաւ ինծ»։ Լըգուվէ հարկաւ բան մ'ալ Տրէյֆիւսի գործին վրայ պիտի ըսէր.—«Մեծապէս ցաւած եմ առհասարակ Տրէյֆիւսեան գործին մասին առջեւ պարզած տեսարանին վրայ։ Կ'տեսնեմ որ ամենալաւ բարեկամներ տարակարծիք են այդ մասին, մինչդեռ ինծ այնպէս կ'թուի թէ ամբողջ խնդիրն հասկցողութեան և տրուելիք մեկնութեան մը վրայ է։ Ամէնքն ալ Արդարութիւն և Իրաւունք կ'պահանջեն։ Ամէնքն ալ կ'յարգեն Օրէնքն ու Բանակը։ Ապա՛, շատ խրթին գործ մ'է այս։ Եթէ ինծ հարցնէ՛ք, մէկ լուծում միայն կ'գտնեմ—Թողուլ որ Վճռաբեկ Ատեանն որոշէ իր հանդարտութեան և գիտակցութեան բովանդակ ազատութեամբ»։

ՀՌՈՄԷ կ'հեռագրուի Տէյլի Քրոնիքլի թէ Իտալիա վերջնականապէս որոշեց չմասնակցիլ զինաթափութեան դեսպանախորհրդոյն, եթէ պապն ալ ներկայացուցիչ ղրկէ։

ՑԷԹԻՆՆԷԻ սերպիական ներկայացուցիչ հրաման ընդունեց Ցէթինէէն մեկնիլ, Օպրէնովիչներու ցեղին դէմ յօդուած մը գրած ըլլալուն համար։

ՀԱԿԱՀՐԷԱՒՈՒԹԻՒՆ.— Բարիզի Լաֆիթ փողոցը գտնուած Րոշիլտի տունն, ուր կ'գտնուի Աւստրիոյ հիւպատոսարանը, ցուցարարներու կողմէ քարկոծուեցաւ։ Ցոյցն հիւպատոսարանին դէմ ուղղուած չէր, այլ Րոշիլտի դէմ։ Ոստիկանութիւնը ժամանակին հասնելով ցուցարարները ձերբակալեց։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԸ.— Աւստրիոյ կայսեր հաւանութեամբ, աւստրիացի սպաներ պաշտօն առին վերակազմել հելլենական բանակը։

ՆՈՐ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ընտրութիւնն առաջին անգամ շնորհաւորեցին Սպանիոյ ծերակոյտին նախագահ Մոնդէրօ Րիոս, Կ. Պոլսոյ Ֆրանս. դեսպան Քոնսդան, Բորթուգալի թագաւորն և գրեթէ Ֆրանսայի բոլոր քաղաքապետներն ու կուսակալները։

—Հայրենասիրաց դաշնակցութեան հետ միանալով, Ֆրանսական Հայրենեաց նորակազմ դաշնակցութեան կողմէ Ժիւլ Լըմէդր բողոքած է Լուպէի ընտրութեան դէմ։ Առաջին դաշնակցութեան պետ Տէրուլէտ, և երկրորդին խանդավառ անդամներէն Ֆրանսուա Քոբէ ամէն օր ճառեր կ'արտասանեն ընտրութեան դէմ, բայց սակաւաթիւ ունկնդիրներու առջեւ։ Ոստիկանութիւնն ամէն շարժման առաջքը կ'առնէ։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.— Եգիպտական կառավարութիւնը Խառն Դատարաններու վերաբերեալ քանի մը կարեւոր կէտերու վրայ ընդունեց միջազգային յանձնաժողովին առաջարկած բարեփոխումները։ Անանուն ընկերութեանց մասին եղած դատերու մէջ Խառն Դատարանք կատարեալ իրաւասութիւն պիտի ունենան։ Կառավարութիւնը կ'առաջարկէ որ վարչային երեք ճիւղեր միայն— Տափրայի Սանիէ, Երկաթուղիք և Աղեքսանդրիոյ Քաղաքապետութիւնը — Խառն Դատարանաց իրաւասութենէն զերծ մնան։ Եթէ այս առաջարկութիւն ընդունուի, մէկ տարուան պայմանաժամը լրանալէ ետք խորհուրդ կառավարութիւնը պիտի առաջարկէ որ Խառն Դատարաններու պաշտօնն հինգ տարուան շրջանի մը համար ալ երկարաձգուի։

ԱՐՏԱՔՍՈՒՄ.— Նայէ Ֆրայէ Բրէսէի Բարիզեան թղթակիցը Ֆրանսայէ արտաքսուեցաւ, Տրէյֆիւսի գործին մասին սուտ լուրեր և զրպարտութիւններ հեռագրած ըլլալուն համար։

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.— Առաջիկայ 1900 թուականին լրանում է արդի իշխանութեան Թիֆլիսում հաստատուելու հարիւրամեակը։ Այդ ուրախութեան հարիւրամեակը տօնելու համար քաղաքային խորհրդում զանազան առաջարկութիւններ են եղել։ Քաղաքային խորհրդի անդամներից մէկը՝ պարոն Արշակ Բաբեանը առաջարկում է յիշել հարիւրամեակը տօնել գիտ[?]քների մի մուզէ հաստատելով Թիֆլիսում։ [Նոր Դար]

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ատրպատականի առաջնորդ Սահակ Այվատեան նոր եպիսկոպոսին դէմ կծու եւ ըստ երեւոյթին հիմնաւոր գանգատներ կ'գրուին Տփղիսի թերթերուն մէջ։ Իր պաշտօնին մարդը չէ, թէ բան մը չէ կարող ընել թեմակաւոց կարօտութիւններուն համար, եւ թէ չէ գիտցած սիրաշահիլ տեղային կառավարութիւնն ալ, որով արտօնութիւններու կարեւոր կորուստներ ունեցած է։ Մայր Աթոռէն կ'խնդրուի աւելի կարող հովիւ մը ղրկել այսքան բազմապահանջ և փափուկ առաջնորդութեան մը համար։ — Նմանապէս, Սալմաստի Խոչիկ վարդապետին համար գանգատ կ'գրուի թէ Սալմաստցիներուն ատելի եղած է արդէն, և տեղւոյն կառավարութեան կողմէ ալ ճանչցուած չէ, իբրեւ լոկ կէս-պաշտօնական անձնաւորութիւն։ Թեմականք կ'պահանջեն աւելի գործօն հովիւ մը, եւ կառավարութիւնը կ'պահանջէ օրինաւորապէս հաստատուած վաւերացեալ ներկայացուցիչ մը հոգեւոր իշխանութեան։

—Գաւառաց կուսակալներ գոհունակութիւն յայտնած են Ս. Պատրիարք Հօր, Պայրամի առթիւ իր շնորհաւորութեանց համար։

—Սամաթիոյ երից Թաղից Աղքատախնամն իր պաշտօնավարութեան պայմանաժամը լրացուցած ըլլալով հրաժարած է. տեղւոյն երեք Թաղ. Խորհուրդները ձեռնարկած են յաջորդին ընտրութիւնը կատարելու։

—Սկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ Թաղականներէն Գալուստ Գալուստեան և Շիշլիի գերեզմանատան յանձնաժողովոյ անդամներէն Ղազարոսեան էֆ.ներն հրաժարած էին։ Մերժուեցաւ։

—Որովհետեւ Կլոր Դարի դաւանափոխութեան դէպքէն ի վեր քաղաքին մէջ տեղի ունեցած դաւանափոխութեանց թուոյն վրայ լրագիրը տեսակ մը կ'խօսին և Պատրիարքարանին մէջ ուրիշ տեսակ, եւ ո՛չ մի կողմ տակաւին ստոյգ թիւ մ'ունի ի ձեռին, ուստի կ'խնդրենք լրագրոյս հոն ունեցած երկու ներկայացուցիչներէն որ այս մասին երկու Առաջնորդարաններէն ալ ճիշդ տեղեկութիւն ստանալով, դաւանափոխ այրերու, կիներու և մանուկներու թիւն ըստ կարելւոյն որոշապէս իմացնեն մեզ։

—Նուպար փաշայի հարստութիւնը.— Ուէսդմինսդըր Կազէդ կ'ծանուցանէ թէ Բարձր. Նուպար փաշա 100 միլիոն ֆրանքի հարստութիւն մը թողած է։ «Տիկին Նուպար փաշա մեծ հարստութիւն մը ունէր իր հօրմէն, որ Պոլսոյ հայ սեղանաւորներուն գլխաւորներէն մին էր [Երամեան Գէորգ պէյ, Հայր Բարձր. Աբրահամ փաշային] և իր ամուսին գիտցած էր զայն աճեցնել կերպով աւելցնել յաջող շահագիտութիւններով և օգտաւէտ ձեռնարկութիւններով։ Նուպար փաշա և իր տիկին Բարիզի մէջ ունէին ընդարձակ ապարանք մը, ուր սովորաբար կը բնակէր Տիկին Նուպար փաշա։ Ունէին նաեւ չքնաղ դղեակ մը ի Պոլսոյ, եւ ամարանոց մը յԱլեքսանդրիա։ Այս վերջին ամարանոց կ'գտնուի խիստ ընդարձակ պարտէզներու մէջ եւ երկրային ճշմարիտ դրախտ մ'է։ Բարձր. Նուպար փաշայի անդրանիկ որդին է Պօղոս փաշա, որ քաղաքականութեամբ չի զբաղիր բնաւ, այլ իր ժամանակը կ'յատկացնէ շահագործական, դրամական և վարչական գործերու և իր պարտէզներն ու ագարակները գեղազարդելու եւ օգտաւէտ ընծայելու։»

— Խարբերդէ ուրիշ նամակ մ'ալ ստացանք, որ հաստատելով մեր երեկի թուով հրատարակուածները, կ'աւելցնէ թէ «Ամէն տարի տեսակ մը քարոզչութիւն կուգայ հոս Եւրոպայէն, Աքլիտաւրին Ամերիկեան էր, Անցեալ տարի՝ Անգլիական [Բուէքըր]։ Այս տարի՝ Գերմանական։ Հիմակ այնքան չի խօսուիր Գերմանական Որբանոցներու մատակարարութեան վրայ։ Զի պահանջուեր որ հայ մանուկն իր կրօնագիտութեան մասնաւոր դասն ունենայ հոն, կամ ալ սոր ազգային-եկեղեցական շրջանակի մէջ։ Գերման Որբանոցներու քննիչ Հէրրըն Լօման և Պրօքս Կ. Պոլսէ չմեկնած Պատրիարքարանէն պարզ յանձնարարական մը առեր էին որ «Պատուեցէք զանոնք»։ Այս քաղաքավարական բանաձեւը Խարբերդցիք չափազանցեցին։ Չհասկցան որ ա՛յլ է կենցաղագիտութիւն, ա՛յլ է կրօնք կամ դաւանութիւն։ Փասդէօր Պրօքս քարոզ տուաւ նախ Բողոքականաց ժողովարանին մէջ, յետոյ Հայոց եկեղեցւոյն մէջ։ Բազմութիւնը խիստ մեծ էր։ Ես ալ ներկայ էի, բայց օտարազգի քարոզչին ո՛չ լեզուին, ո՛չ իմաստներուն մէջ հիանալու բան մը չտեսանք բնաւ։ Նորութիւն եւ չտեսութիւն, ահա՛ այս երկու բառով կրնամ որակել մերիններուն հոգեբանութիւնը։ Գործին զուարճալի կողմը կ'ուզէ՞ք.— Քովս կեցած էր բաւական ուսեալ ազգային մը, որ անծանօթ չէ Բիւզանդիոնի ընթերցողներուն, և ըսաւ ինձ. «Բասդէօրը Գողգոթայի վրայ կ'խօսի։ Բայց Պօղոսին լեզո՛ւն է որ կ'խաչուի։» Նորութիւնն ա՛յս ըլլալու էր։ Մնացածը դարերէ ի վեր գիտենք արդէն։»

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Համարակալութեան Դիւանի անդամ անուանուեցաւ գլխաւոր դիւանադպիրներէն Րաիֆ պէյ, և Մէարիֆի ժողովոյն անդամ՝ Մուսթաֆա էֆէնտի։

Վճռաբեկ Ատենին անդամ անուանուեցաւ Պոլսոյ Առեւտրական Ա. դատարանի անդամ Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան։

Պոլսոյ առեւտրական Ա. Ատենին անդամ անուանուեցաւ Բերայի Նախագահ Ատենին Ա. Նախագահ Օսման պէյ, որուն յաջորդեց Պոլսոյ պատժական Նախագահ Ա. Ատենի Ա. Նախագահ Ալի պէյ։

Պոլսոյ Նախագահ Ատենին Ա. պատժական ճիւղին Նախագահ անուանուեցաւ Բերայի պատժական Ա. Ատենին Նախագահ Րէշիտ պէյ, որուն յաջորդեց Պոլսոյ Նախագահ Ատենի հարցաքննիչ դատաւոր Միտհատ պէյ։

Պոլսոյ Նախագահ Ատենին հարցաքննիչ դատաւոր անուանուեցաւ Պոլսոյ վերաքննիչ Ատենի ընդհ. դատախազի օգնական Հալէթ պէյ։

Պոլսոյ Նախագահ Ատենին ընդհ. դատախազի օգնական անուանուեցաւ կայս. իրաւաբանական վարժարանին շրջանաւարտ Սէմիհ պէյ։

—Իւլայի Ա. աստիճան տրուեցաւ Բարիզի Օս. ընդհ. հիւպատոս Շէտիտ էֆ.ի։ Սանիէի աստիճան՝ Ռոտոսդոյի կառավարչի օգնական Սրբուքի էֆ.ի, և Սալիսէի աստիճան՝ կայս. անձնական Գանձուն Նախարարութեան մթերանոցներու վարչութեան քարտուղար Ստեփան էֆ.ի։

Գ. կարգի Մէճիտիէ՝ կայս. կալուածոց Բ. եւ Դ. ճիւղերուն տնօրէն Հէքիմեան էֆ.ի։

—Գոհունակութեամբ կ'ծանուցանենք թէ Վեհ. Սուլթանը, Սպարապետի Դրան Թարգմանութեան Դիւանին պետ Մամիկոնեան Միքայէլ էֆ.ի մատուցած ծառայութիւնները գնահատելով, պարգեւեց Բ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան, շնորհել անոր, ի նշան իր կայս. բարձր գոհունակութեան։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԱԶԴ մը կ'ծանուցանէ թէ Համազգային Անկելանոցին մէջ պատսպարեալ կիներէն 20 հոգի, Փետր. 8էն սկսեալ, գործ գործելու ձեռնարկած են յատկապէս վարձուած վարպետի մը տնօրէնութեան տակ, որուն ամսականն է 400 ղրշ.։ Ի վերջոյ այրերն ալ պիտի մասնակցին գործագործութեան, ինչպէս նաեւ այն արհեստներու, որք հետզհետէ պիտի ներմուծուին նոյն Հաստատութեան մէջ, ըստ ներքին կանոնագրի։

ԿՐԵՏԷԻ նպաստամատոյց յանձնաժողովն ի մօտոյ 3,000 պարկ ալիւր պիտի ղրկէ Կրետէ։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Ինչպէս երէկ ծանուցինք, Ֆէլիքս Ֆօրի ի յիշատակ Բերայի Ս. Էսբրի մայր եկեղեցւոյն մէջ երէկ առաւօտ կատարուած հոգեհանգստեան պաշտօնն ո՛չ միայն պատկառելի այլև տխրազդեցիկ հանգամանք մ'ունէր։ Եկեղեցին զարդարուած էր չափաւոր ու անպաճոյճ ճաշակաւ որ կատարելապէս կ'պատշաճէր տխուր հանդիսութեան։ Տաճարին մեծ դրան վրայ զետեղուած էր շրջանակ մը որ սեւ յատակի վրայ կ'կրէր հանգուցեալ Նախագահին անուան սկզբնատառերն, սպիտակ։ Տաճարին մէջ, սեւ կերպասով սրահակուած էին բոլոր սիւներն որոց վրայէն կախուած էին սեւ մանր դրօշներ, կրելով Ֆէլիքս Ֆօրի անուան սկզբնատառերը։ Եռագոյն դրօշակներու խուրձեր, որոց վրայ փողակապուած էին սգոյ սեւ շղարշներ, կ'իջնէին սիւներէն վար։ Դասուն մէջ, կամարէն մինչեւ խորանին ետեւը, կախուած էր սեւ սրահակ մը որ կ'կրէր արծաթեայ մեծ խաչ մը։ Գմբէթէն կախուած էին ֆրանսական ազգ. գոյներով պզտիկ դրօշներ. վերջապէս ամենուրեք տիրող գոյներն էին սեւ, սպիտակ եւ ֆրանսական եռագոյնը։ Տաճարին մէջ մահարձան չէր կանգնուած, հրաւիրելոց տեղ ըլլալու համար։ Եկեղեցւոյ մէջ ժողովրդային խուռներամ համախմբութեան մը առաջքն առնելու համար, ֆրանս. դեսպանատունն որոշած էր դիւանագիտական մարմնոյ անդամներէն զատ, ֆրանս. գաղթականութեան անդամները միայն հրաւիրել։ Ֆրանս. գաղթականք, ի յարգանս իրենց հանգուցեալ Պետին, խմբովին ներկայ էին։ Ֆրանս. հիւպատոսարանի պաշտօնեայք հրաւիրեալները կ'ընդունէին, հրաւիրագրերուն հակակշիռն ընելով։ Ոստիկանութեան Բոժիւէնէներ Ս. Էսբրի շրջակայքը բարեկարգութիւնը կ'պահպանէին՝ ընդ վերին հսկողութեամբ Հիւսէյին Հիւսնի փաշայի։ Զինեալ ոստիկաններու գունդ մը փողոցին անկիւնէն մինչեւ եկեղեցւոյ դուռը շարուած էր կարգաւ։ Ֆրանս. դեսպան Մ. Քոնսդան, Դեսպանատան և Հիւպատոսարանի բարձր պաշտօնատարներէն շրջապատեալ, ժամ 10½ին (Ը. Ե.) եկեղեցի մտաւ և կեցաւ այն տեղ ուր դրուած էին, աւագ-խորանին մօտ, թիկնաթոռ մը և աղօթարան մը։ Իր աջ կողմը կը գրաւէին Վեհ. Սուլթանին ներկայացուցիչներն եւ կայս. կառավարութեան պատուիրակներն, և ձախ կողմը՝ դիւանագիտական մարմնոյ անդամք, որոց համար չորս կարգ թիկնաթոռներ զետեղուած էին։ Դեսպանուհիք և ուրիշ բարձրաստիճան տիկնայք կ'գրաւէին դասն. իսկ վերնատունը լցուած էր ֆրանսական վարժարանաց ուսանողներով և ուսանողուհիներով։ Դեսպանին մուտքէն անմիջապէս վերջ, պատարագն սկսաւ զոր մատոյց Պապական Նուիրակ Տ. Պոնէթթի, շրջապատեալ բազմաթիւ եկեղեցականներով։ Պատարագի միջոցին, երգեհոն ածեց մատրանապետ Հ. Չիչիբէլլօ, որուն օգնեց երբեմն Մ. Բէօսէեան, մեներգական քաղցրալուր կտորներ ածելով, որք մեծ տպաւորութիւն ըրին հանդիսականաց վրայ։ Պապական Նուիրակը պատարագէն վերջ, արձակման աղօթքն արտասանեց, յորմէ յետոյ վերջ գտաւ կրօնական արարողութիւնը։ Այն ատեն Մ. Քոնսդան եկեղեցւոյ դէպի դուռն յառաջացաւ, ուր ընդունեց դիւանագիտական մարմնոյ բոլոր անդամոց, կայս. կառավարութեան ներկայացուցիչներուն և Ֆրանս. գաղթականութեան երեւելեաց շնորհաւորութիւնները։ Ներկայ էին բացի գերմանական ու սպանիական դեսպաններէն, որք անձնական տկարութեան պատճառաւ բացակայ էին, բայց իրենց կողմէ յատուկ ներկայացուցիչ ղրկած էին իրենց խորհրդականները, դեսպանական մարմինն իր ամբողջութեամբ, դեսպանատանց ու հիւպատոսարանաց բոլոր բարձր պաշտօնատարներն հետ ի միասին։ Վեհ. Սուլթանին անձնական ներկայացուցիչներն էին Արարողապետ և կայս. Դիւանի Թարգման Մունիր փաշա, երկրագործական նախարար Սէլիմ Մելհամէ փաշա, կայս. անձնական Գանձուն Նախարար Սագըզ Յովհաննէս էֆ., Տաճկան Բարձր. Ցարութիւն փաշա, Վեհ. Սուլթանին Ա. Թարգմանիչ Քարաթէօտորի փաշա, Բ. Թարգմանիչ Նշան էֆ. Սէֆէրեան, բժշկապետ Մավրոյէնի փաշա։ Իսկ

կայս. կառավարութեան ներկայացուցիչներն էին Պետական Խորհրդոյ անդամ Նուրեան էֆ., Բ. Դրան իրաւագէտ Խորհրդական Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան, Պետական Խորհրդոյ անդամ Իքբալոսիս էֆ., Բոդոսիս էֆ., կայս. Ախոռապետ Մուզաֆֆէր փաշա, Քամբհավէնէր փաշա, Մեծ-Լողոգէթ Արխոդարքի պէյ, Ելմտական խորհրդական Բոփոֆ պէյ, եւն: Օսմ. բանակին մէջ ծառայող ֆրանսացի սպայք եւս ներկայ էին. Զօր. Վիթալիս փաշա, Թուսթէն փաշա, Պերթիէ փաշա, Շէյ փաշա, Զօր. Տէֆօրժ փաշա, եւ Գնդ. Պարիզիէն: Հայոց Պատրիարքին կողմէ ներկայ էին Պատր. Փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ Եպիսկ. Ճէվահիրճեան, Գէորգ Եպսկ. Երէցեան, Ելիաս էֆ. Զայեան և Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան: Միւս կրօն. համայնութեանց պետերուն կողմէ եւս ներկայացուցիչներ կային: Բոլոր պաշտօնական անձինք, օսմանցի թէ եւրոպացի, կ'կրէին մեծ համազգեստ: Ոսկեգոյն ու արծաթափայլ զրէզք, մեծ ժապաւէնք, չքանշանք, պատուանշանք, այս բոլոր համազգեստներուն ցցունքներն ու զարդամանակներն իրենց փայփուն փայլով հոկայատեսիլ մը կ'կազմէին սգոյ սրահներուն և ոչ-պաշտօնական ներկայից սև հագուստներուն միօրինակապէս թխաթոյր գոյնին հետ:

—Իզմիրէ և Սելանիկէ կ'գրեն թէ տեղւոյն կաթոլիկ եկեղեցիներուն մէջ եւս հոգեհանգստեան պաշտօններ կատարուած են:

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱՅԻ ՆԱԽԱՀԱՆԳԻՍՏԸ.—Պէրլինէր Թակէպլադի Պոլսոյ թղթակիցը, Հայտար-փաշայի նաւահանգստին վրայ խօսելով, կ'ըսէ թէ անոր կարեւորութիւնը շատ աւելի մեծ պիտի ըլլայ, երբ Անատոլուի երկաթուղւոյ գիծն երկարի դէպի երկրին ներսերը: Այս նաւահանգիստ շատ մեծ արժէք մ'ունի ո'չ միայն ուղղակի շահերուն համար,—երկաթուղեաց ընկերութեան, արտածողք և առեւտրական շոգենաւք,— այլ և միջազգային հաղորդակցութեանց համար: Եէտի-Գուլէի առջեւ նաւահանգիստ մը պիտի յաջորդէ Հայտար-փաշայի նաւահանգստին, և այն ատեն կարելի պիտի ըլլայ երկաթուղւոյ միջոցաւ ուղղակի յարաբերութիւն մը հաստատել Եւրոպիոյ ու Ասիոյ միջեւ, վակոններն Եէտի-Գուլէէ Հայտար-փաշա փոխադրելով կառաբարձ-նաւերով: Ասիոյ հետ հաղորդակցութեան ուրիշ յատակագիծ մը նայելով, կ'խորհուի Եէտի-Գուլէէ սկսեալ երկաթուղի մը շինել, որ Պոլսոյ ու Ոսկեղջիւրի շուրջը դառնալով, առա Վոսփորի վրայէն 40 մէտր բարձր երկաթեայ կամուրջի մը միջոցաւ Րումէլի-Հիսարէ պիտի անցնի Անատոլու-Հիսար, ուր Վոսփոր հազիւ 500 մէտր լայնութիւն ունի: Ուրիշ ծրագիր մ'ալ կ'առաջարկէ փոքր նաւահանգիստներու շինութիւնը Սիկեճիի և Սարայ-Պուրնուի առջեւ, կառաբարձ-նաւերու միջոցաւ կառախումբերուն փոխադրութեան համար, բայց այս ծրագրի իրականացումը դժուարութիւններ կ'ընծայէ, գլխաւորաբար բուռն հոսանքներուն և նաւահանգստին խճողուն վիճակին պատճառաւ:

ՍԱՄՈՍ ԿՂԶԻՆ.—Պետական Խորհրդոյ Վերաքննիչ Ատենի ընդհ. դատախազ Նազըմ պէյ՝ Վաթի հասնելուն, ընդունուեցաւ ընդհ. ժողովոյ մէկ պատգամաւորութեան և իշխանին ներկայացուցիչ Մ. Սթամաթիադի կողմէ: Նաւամատոյցին վրայ, ոստիկան-զօրաց ջոկատ մը զինուորական պատիւներ ընծայեց: Նազըմ պէյ ընդհ. ժողովոյ նախագահին և ոստիկան զինուորաց հրամանատարին հետ այցելութիւն տուաւ իշխան Միւզիւրիւս պէյի, իշխանական բնակարանին մէջ: Նազըմ պէյ օթեւանած է Եանի Սվորոնոսի տունն ուր ընդունեց ընդհ. ժողովոյ մասնախումբն, որ իր գանգատները պարզեց: Կատարեալ բարեկարգութիւն կ'տիրէ կղզիին մէջ և ժողովուրդն իր երկրագործական աշխատութիւններով կ'պարապի:

ԳԱՂԹԱԿԱՆՔ.— Հելլէն շոգենաւք անընդհատ խումբ գաղթականներ կը բերեն Իզմիր, որք Այտընի նահանգին մէջ բնակութիւն հաստատելու փափաք կ'յայտնեն: Անցեալ շաբթու երկու շոգենաւերով հասնող գաղթականներու թիւն 500էն աւելի է: Իսկ ցարդ Իզմիր հասնող խալամ գաղթականներու թիւն իրր 6000 կ'հաշուի:

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ դեսպանն ու դեսպանուհին, ծորճ Ուաշինկթընի ծննդեան տարեդարձին առթիւ, նախընթաց օր ընդունելութիւն մը կատարեցին: Դեսպանատան սրահները հեքեզօրէն զարդարուած էին: Մեծ դահլիճին մէջտեղը կ'դիտուէին Ամերիկայի Միացեալ Հիմնադրին մեծադիր պատկերն ու պղնձեայ կիսարձանն, աստեղազարդ դրօշով շրջապատուած, որոյ մօտ կ'գտնուէր Ուաշինկթընի մէկ ինքնագիր նամակը: 400ի մօտ անձինք գացին շնորհաւորել դեսպանն. ի մէջ այլոց, արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիգ փաշա, Բ. Դրան բարձր պաշտօնատարներէն Հագգը, Նուրի, Իպրահիմ, ու Ղալիպ պէյերն և Տավուտ էֆ., ինչպէս նաև ռուս., գերմ., իտալ., հոլանտ., հելլէն., շուէտ., սպան., ռուման. դեսպանները, Պուլղարեան Գործակալութեանց ներկայացուցիչք և Ռոպերդ Քոլէճի ու Համ Սքուլի ուսուցչական մարմինները:

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ ԼՈՒՐԵՐ.— Երեկի թուով կ'գրեն Նիկոմիդիայէ.— «Քաղաքիս Թաղապետական ժողովոյ շրջանն ըստ օրինի լրացած ըլլալով նոր ընտրութեան քուէթղթերը պատրաստուած են, եւ ի մօտոյ քուէարկութիւնը տեղի պիտի ունենայ:

«—Անցեալները Պօժումճի գաւթականներէ Սամսար օղլու Հաճի Ալի անուն անձն իրենց գիւղի մը'ն Թաբ կէնճ աղայի խմուխապէր մը կ'տանի կնքել տալու: Մըխթարը 37 դրշ. արք. տուրքը կ'պահանջէ որպէս զի կնքէ: Հաճի Ալի կ'հակառակի տուրքը վճարելու: Այսու թուղթն ալ չի կընքուիր: Հաճի Ալի բորբոքելով, կէնճ աղան սաստիկ կ'գանակոծէ երկիցս: Ի վերջոյ երրորդ անգամ ալ վրան յարձակում ընելու ատեն, կէնճ աղան որ 60 տարու ծերուկ մ'է, այլ եւս համբերութիւնն հատած և հուժկու երիտասարդի մը դիմադրելու անկարող գտնուելով, ատրճանակը քաշածին պէս անկենդան կ'թողու թշնամին: Կէնճ աղա ցարդ ձերբակալուած չէ: Դէպքը տեղի կ'ունենայ Տէյիրմէն Տէրէի ծովեզերքը բազմութեան մէջ: Ոստիկանութիւնը կ'փութայ կատարելու իր պարտականութիւնը:»

ԵՐԿՈՒ ԼԱԶԵՐՈՒ ՄԷՋ.— Նիկոմիդիայէ կ'գրեն.—«Անցեալ օր Սապանճայի շրջակայներէն շատեր հաւաքուած էին տեղւոյն հրապարակին, երբ աղմուկ մը կ'բրդի, ժողովուրդը կ'վազէ, և զարմանօք կ'տեսնեն որ մէկզմէկու գլուխ կ'պատռեն երկու Լազ կուսակցութիւնք: Ինչ որ է, կը զատեն, եւ պարագլուխները կ'յանձնեն տեղւոյն կառավարութեան: Ասոնց կռուին չարժառիթն հետեւեալն է եղեր: Լազ մը 8 տարի առաջ աղջիկ մը կնութեան առնել կ'ձեռնարկէ, չի յաջողիր, յետոյ ուրիշ մը միւս նոյն աղջկան ձեռքը կ'խնդրէ. Նախորդ թեկնածուն սակայն իմանալով անուղղակի լուր կ'ղրկէ որ այդ նպատակէն վազ անցնի, բայց նա ականջ չկախեր եւ կ'յաջողի կնութեան առնել. կ'անցնի 2 տարի, ամուսնացող Լազը օրին մէկը Սապանճայէն անդրոջը գիւղը կ'երթայ եղեր, ճամբուն վրայ կ'հանդիպի իր ոսոխին. ամուրի Լազն իսկոյն բիրով մը կ'գանակոծէ միւսն, այս ալ բերանը սրբելով եւ յարմար առիթի սպասելով կ'դառնայ տեղը: Յարմար առիթը ներկայացեր է 6 տարի յետոյ Պայրամի Ա. օրն ի վերեւ յիշուած կերպով: Շիտակն ըսելով շատ յամառ եւ վրիժառու մարդիկ են սա Լազերը 10—20—30 տարի կ'տեւէ ոխերնին, և վրիժառութիւնն անհրաժեշտ է անտատաւոր չմնալու համար:»

ԱԼՊԱՆԻԱՑԻՈՑ ՀԱՒԱՏԱՐՄՈՒԹԻՒՆԸ.—Մոնիթէօռ կ'իմանայ թէ Ալպանիացւոց երեւելիներն ի մօտոյ նոր գումարում մը պիտի ունենան Բրիզրէնտի մէջ, իրենց հաւատարմական զգացումներն յայտնելու համար առ Օսմ. Գահն: Քանի մը ալպանիացի երեւելիք, որք Իփէքի մէջ տեղի ունեցած գումարման մասնակցած չէին, գրաւորապէս ընդունիլ են անոր որոշումներն որք, ինչպէս յայտնի է, հեռագրաւ կայս. պալատ հաղորդուած էին և որոց արձագանգ եղած էր օսմ. մամուլը:

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ Վարչական Խորհուրդն իր 16րդ տարեշրջանին, —1897 Մարտ 1է մինչև 1898 Փետր.ի վերջ,— տեղեկագիրն հրատարակեց, որմէ կ'տեսնուի թէ ամբողջական հասոյթք 35,000 ոսկի աւելի արտադրած են, թէպէտև ծխախոտի Ռէժիէ առնուած տարեկան գումարը, նախորդ տարուան հետ բաղդատմամբ, 67,000 ոսկի պակսած և ծախքն ալ 21,000 ոսկի աւելցած ըլլան: Հանրային Պարտուց Վարչութիւնը 16 տարուան մէջ օսմ. պարտքը 116 միլիոնէն իջեցուցած է 100 միլիոն 500 հազար ոսկւոյ: Ա. Սէրին բոլորովին վճարուած ու ջնջուած է: Երկաթուղեաց պարտաթղթերու գնման համար մինչև 1897 տարւոյ վերջը յատկացուած է 340,000 ոսկւոյ գումար մը, որով 91,000 պարտաթուղթք գնուած են հրապարակէն: Տոկոսի սակին յաւելման յատկացեալ պահեստի գումարը, վերջին տարեշրջանին մէջ 40,000 ոսկւոյ յաւելմամբ հասած է 482,000 ոսկւոյ:

ՕՏԱՐ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆՔ.—Ելմտական նախարարութիւնը պաշտօնապէս ծանոյց առեւտրական նախարարութեան թէ Սոֆիայի վիճակահանութեան և ուրիշ օտար վիճակահանութեանց տոմսերուն վաճառումն արգիլուած է հրապարակին վրայ, և թէ վաճառողները պէտք է դատի ենթարկուին պատժական Ատեանին առջեւ: Նոյնպէս մայրաքաղաքիս լրագրաց տպարաններուն ազդարարելու է որ այս վիճակահանութեանց ազդերն հրատարակելէ ու տպագրելէ զգուշանան, այլ թէ ոչ ըստ օրինի դատաստանի պիտի ենթարկուին: Ոստիկանական նախարարութիւնն Առեւտրական Սենեակէն պաշտօնեայ մը ուզած է, Սոֆիա քաղաքին վիճակահանութեան տոմսերը գրաւելու համար ո'ւր որ կ'վաճառուին: (Մոնիթէօռ)

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ քանի մը հպատակներ վերջերս Օսմ. հպատակութիւնն ընդունած էին: Բ. Դուռն անոնց ցանկն Հելլենական դեսպանատան հաղորդեց անոնց արձանագրութիւնները ջնջել տալու համար:

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ պաշտօնապէս կ'ծանուցանէ թէ հացին գինը վաղուընէ սկսեալ 5 փր. իջած է. հետեւապէս հացագործներուն հացը 45 փր.ի և ֆրէնճոլներուն հացը 10 փր. պակասի, այն է 35 փր.ի պիտի ծախուին:

ՓԵՏՐՈՒԱՐԻ ՄԷՋ ԿԵՌԱՍ.—Իզմիր կ'ծանուցանէ թէ նախընթաց օր Գարթալի այգիներէն կէս օխա կեռաս բերուած է Էմին-էօնիւ և վաճառուած:

ՆՈՐ ՏՈՒՐՔ ԵՒ ՀԱՍՈՅԹ.— Մէհմէտ Պէսիմ և Ալեքսան էֆ.ները Պետական Խորհրդոյ նախագահին մատուցին յիշատակագիր մը, որով պետական հասութից յաւելման համար նոր աղբիւր մը ցոյց կուտան, վաճառատանց նշանակներուն (Թապելա) վրայ տուրք մը սահմանելով: Ուրիշներ ալ, ընդ որս Առեւտրական Սենեակն, այս միեւնոյն խնդրոյ վրայ դիմումներ ըրած են, որոց վրայ դեռ կ'խորհրդակցի Պետական Խորհուրդը:

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄ.— Էտիրնէի մէջ ձերբակալուեցաւ Աթանաս Գարաչուքարի անուն անձն, որ Գավագլըյի Յունաց վարժարանի տնօրէնն սպաննելով փախած էր:

—Ավրաթ-Հիսարի մէջ տապատակող հռչակաւոր երկու աւազակներ, Ալէդ Հասան և Գուրու Իպրահիմ, սպաննուեցան Օսմ. զօրաց կողմէ:

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ ցնցումներ զգացուեցան ԴՇ. գիշեր Գարահիսարի եւ Պիղատիչի մէջ:

ՀՐԴԵՀ.—Երէկ գիշեր, ժամ 2ուկէսին, Ղալաթիա, Եօրկանճըլարի մէջ, քարուկիր վաճառատուն մը հրդեհ ծագելով, երեք շէնքեր հրոյ ճարակ եղան:

ԱՐԿԱԾՔ.—Երէկ Սարայ Պուռնիի առջեւ, առագաստանաւ մը ձկնորս Տիմիդրոյի նաւակին զարնուելով ընկղմեց զայն: Մէջի ձկնորսները ծովը թափեցան նաւավարին հետ, որոյ կեանքը մեծ դժուարութեամբ ազատուեցաւ:

—Երէկ Ճիպալիի Ռէժիի գործարանէն 5 սնտուկ ծխախոտ առնելով, Հարէմ-իսկէլէսի գացող մակոյկ մը, հովին սաստկութենէն խարսխներուն վրայ իյնալով խորտակուեցաւ: Ծխախոտները թէև թրջեցան, բայց ազատուեցան:

ԵՐԷՑԼԻԻ հանքերու ընկերութիւնն Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութենէն արտօնութիւն խնդրած էր վերաշինելու Զօնկուլտաքի քարափն, որ ալեկոծութենէ քանդուած էր, ինչպէս նաև 500 Փր.նոց 10,000 հատ նոր բաժնեթուղթ հրապարակ հանելու, իր պայմանագրին համաձայն: Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնն հաւանած էր այս առաջարկին և տեղեկագրած էր Բ. Դրան: Մոնիթէօռ կ'իմանայ թէ նոյն Ընկերութեան Վարչական Խորհուրդը, փոխառութեան ուրիշ դրութիւն մը գտած ըլլալով, այլ եւս հարկ չէ տեսած նոր բաժնեթուղթեր շրջաբերութեան հանել, և խրղութիւնն իմացուցած է ձեռնհաս պաշտօնատան:

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ՏՐԻՊՈԼՍՈՅ կուսակալին ամսաթոշակը 20,000 ղշ.էն բարձրացաւ 30,000 ղշ.ի:

ԾՈՎԱՅԻՆ նախարարութիւնը 10 հազար ոսկի ուզեց Մալիէէն, իր հանքածուխի պէտքերն հոգալու համար:

ՇԱՔԱՐԻ ԳԻՆՆ եւրոպական հրապարակներուն վրայ նոր անկում մը կրեց:

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՒԱԶԱԿԱՊԵՏ մը, Քոզա, որ Ճումայի-Պալայի կողմէն Օսմ. սահմանագլուխն անցած և Լիսէ գիւղէն քրիստոնեայ աղջիկ մը առեւանգած էր, ծնողքը վիրաւորելէ վերջ, Օսմ. զօրաց կողմէ ձերբակալուեցաւ:

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Գաստը գիւղի մէջ գողութեան դէպքերը տակաւ կ'շատնան և բնակչաց կ'հրաւիրեն ոստիկանութեան ուշադրութիւնը: Գողերն Բչ. գիշեր ժամը 3ին միջոցները, Ազիզիէ փողոցին մէջ Միհրան էֆ. Մոմճեանի տունը մտնելով, բոլոր արժէքաւոր նիւթերը կողոպտեցին, իրր 150 ոսկւոյ արժողութեամբ:

ՃԻՏՏԷ հասնող խալամ ուխտաւորաց թիւը ցարդ 13,000 հոգւոյ հասած է: Անոնց առողջական վիճակը գոհացուցիչ է, կայս. կառավարութեան ձեռք առած նախահոգ միջոցներուն շնորհիւ:

ՏԱՂԻԿ գրական և երգիծաբանական շաբաթաթերթի 32րդ թիւը պիտի հրատարակուի վաղը, շահեկան, հետաքրքրաշարժ և զուարճալի պատուականութիւններով:
Տարեկան 50, վեցամս. 25 խել հատը 1 ղհ.: Դիմել առ Մարտիրոս էֆ. Տէօքմէճեան, Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան:

Լ. ԿԻՒՐՃԵԱՆ
ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏ-ԵՐԿՐԱՉԱՓ
Հռոմայ գեղարուեստից վարժարանէն և երկրաչափական համալսարանէն վկայեալ.
ԿԸՍՏԱՆՁՆԷ բացառիկ պայմաններով ճարտարապետական ամէն գործ:
Գրասենեակ, Ղալաթիա Չէչէեան խան թիւ 19: 12—10

ՊՕՂՈՍ ՄԻՆԱՍԵԱՆ կօշիկի մեծ վաճառատուն Ազգին համար տեսէ՛ք այս աստր Դ. երեսին մէջ:

ԱՅՍ ԱՌՈՒՐ ԹՂԹԱԲԵՐ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ Հանրապետութեան նոր նախագահը Ֆէլիքս Ֆօռի յուղարկաւորութենէն ետք ընդունեց դեսպանական մարմնոյն այցելութիւնը:

—Լուպէ իր ընտրութեան առթիւ զօրքն և չորս ժամուան հանգիստ հրամայեց ցամաքային և ծովային զօրքերն առատամասար դադրեցան, և սովորականէն աւելի ուտելիք տուաւ անոնց: Այս առթիւ նաև լիսէներու և քոլէճներու աշակերտաց Զատկին արձակուրդին վրայ մէկ օր պիտի աւելնայ:

—Նախագահն առաջին անգամ ըլլալով Դչ. օր նախագահեց նախարարաց խորհրդոյն:

ՖԷԼԻՔՍ ՖՕՌԻ գերեզմանին առջև պատմական ճառեր պիտի արտասանէին Մերակոյտին դեր-նախագահ Ֆրանք Շօվօ, Երեսփ. ժողովոյ նախագահ Բօլ Տէշանէլ, նախարարապետ Շարլ Տիւբիւի, ծովային նախարարը, գաղթականութեանց նախարարն, Սոորին Սէնի վարչական ժողովոյն նախագահն, Հավրի երեսփոխան և Երեսփ. ժողովոյ մէջ Ֆէլիքս Ֆօռի յաջորդ Պաէնտօ, Հավրի քաղաքապետն, Հավրի առեւտրական սենեկին նախագահը:

—Նախարարաց խորհուրդը պաշտօնապէս Տիկին Ֆօռի ներկայացաւ ցաւակցութիւն յայտնելու: Տիկինը նախարարապետին երկու ձեռքերը բռնած, փղձկելով ըսաւ.— «Գիտեմ, պ'ր նախարարապետ, թէ ո'րքան կ'աշխատէիք հարթելու համար ա'յն դժուարութիւններն որք Ֆէլիքս Ֆօռի միտքն ա'յնքան կ'չարչարէին: Ըսած է ինծ արդէն, և հիմա կ'կրկնեմ ձեզ:» Եւ խօսքը մասնաւորապէս Ֆրէսինէի ուղղելով ըսաւ,—«Դուք եւս շատ նեղուեցաք: Գիտեմ ձեր բոլոր ջանքերը: Շնորհակալ եմ, շնորհակալ եմ:»

—Ֆիկառօ կ'ըսէ թէ Ֆէլիքս Ֆօռ ծովային գործոց նախարար ըլլալէ առաջ, փոքրիկ օթեւան մը գնած էր Բարիզ, Մատրիտ փողոցին մէջ: Կ'ըսուի թէ Ֆօռ ընտանիքն հոն պիտի քաշուի:

—Նախագահին մահուան առթիւ Մէլպուրնի [Աւստրալիա] պաշտօնական շէնքերուն վրայ սգոյ դրօշ պարզուեցաւ, և անգլ. գաղթականութեան կառավարիչը ցաւակցութիւն հեռագրեց Տիկին Ֆօռի:

ԿՌԻՒ ՓԻԼԻՊՊԵԱՆՑ ՄԷՋ.—Զօրավար Օթիսի վերջին հեռագիրներէն կ'երեւի թէ բնիկներն եղէգնուտներուն մէջ պահուըտած, շարունակ կ'նեղեն Ամերիկացիներն. հետեւաբար զօրավարն յարմար կ'տեսնէ վճռական կռիւ մը մղել անոնց դէմ, եղէգնուտներէն դուրս հանել զանոնք և ներսերը քշել, խոնաւ եղանակին մէջ ամերիկեան զօրքերուն բռնակելու յարմար տեղ մը գտնելու նպատակաւ: Վերջին մանրամասնութիւններուն մէջ ութ ամերիկացիք վիրաւորուեցան, որոցմէ մին հարիւրապետ և միւսը տեղակալ:

—Շանկայէ կ'հեռագրուի թէ Փիլիպպեանք Սիամի նախորդ ամերիկեան դեսպան Պարէդի քսան հազար դոլար առաջարկեր են՝ իրենց դատը ներկայացնելու համար ամերիկեան և եւրոպական կառավարութեանց: Պարէդ մերժեց, ըսելով թէ ներկայ պարագաներուն մէջ այդ առաջարկութիւնն ընդունիլը մատնութիւն կ'ըլլայ:

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՈՅ ԱՐԿԱԾ.—Պրուքսէլի մօտ երկաթուղւոյ արկածին վրայ ցաւալի մանրամասնութիւններ կը պատմուին: Մեռնողներուն թիւը 28է, բայց վիրաւորեալները բազմաթիւ են: Մեռեալներու մեծագոյն մասը վագոններուն անիւներուն տակ խորտակուեցան: Արկածին կատարած աւերներուն տակ տեսարանն սոսկալի էր: Ամէն կարգի վիրաւորեալներ կան, տղայ, վաճառական, եւայլն: Ամէնէն ետքն երեւան եկան հնոցպանն ու մեքենավարը: Երկուքն ալ վայրաշարժէն վար ինկած էին, բայց իրենց գլխարկը կորսնցուցած ըլլալով, չճանչցուեցան նախապէս: Դատարանը քննութեան ձեռնարկած է: Յայտարարած են թէ երկաթուղւոյն ճամբան բաց էր, նշաններուն ուշադրութիւն ըրած էին, բայց իրենց սխալմանքին գլխաւոր պատճառն է մշուշն, որով կարելի չէր եղած հինգ վրկ մէտր հեռուէն տեսնել:

ՏՔԴ. ԲՐՈՔՈՓԻՈՍ
ԱԽՏԱՐԱՆ
Կ'բուժէ սուր կամ պարբերական հիւանդութիւններն ստամոքսի, մարսողական խողովակի, նաեւ թոքերու, ծննդական գործարանաց, մորթի, վերջին մէթոտներով: Շաբաթն երկու անգամ՝ ԵՇ. եւ Շբթ. մասնաւորապէս կ'զբաղի բուժելու մորթի զանազան բիծերն, ինչպէս ցան, կարմիր բիծ, [Թէմբէյի], և երեսի մորթին կանոնական վիճակին բոլոր խանգարումները: Ապահովապէս կ'բուժէ հերաթափութիւնը, մազերու տկարութիւնը, ճաղատութիւնը, քոսոտութիւնն, և ամէն տեսակ հիւանդութիւնները մազերուն որք յետ բուժման նորէն պիտի աճին գեղեցիկ, փայլուն և թաւ: Ամէն օր, կէս օրէ առաջ ժամ 10էն մինչև ժամ 5 կէսօրէ վերջ, իր դարմանատունը, Բերա Մեծ Փողոց-Կալաթա Սէրայի դիմացը թիւ 200. երկրորդ յարկ: Աղքատաց ձրի կ'դարմանուին ամէն օր: 12—5

ԻՒՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ ՓՈՂՈՑ ԳՈՂԹՈՅ ԹԻՒ 15

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1828 — 1828 L'UNION DE PARIS — ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

Դրամագլուխ և պահեստք	Ֆր. 94 Միլ.	Դրամագլուխ և պահեստք	Ֆր. 135 Միլ.
Հասոյթ 1896 տարւոյ	» 18 »	Հատուցած վնասք	» 90 »
Հատուցած վնասք	» 215 »	Ապահովագրեալ գումարք	» 246 »

Ընկերութեան գրասենեակն է ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ.
Թուրքիոյ գործակալութեան Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԵՐԼԵԱՆ
Կենաց ճիւղին տեսուչ Տ. ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՌՈՍԷՄԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Կալաթիա, Թահթաքալէ Խան, Օսմ. Պանքային դէմ

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 22 Փետր.— Պատւոյ Լէգէոնի կարգին խորհրդոյ նախագահ Զօր. Տավու, երէկ նախագահ Լուպէի յանձնեց նոյն կարգին մանեակը: Նախարարաց խորհուրդն որոշեց որ հանրային վարչութիւնք, դպրոցները, սակարանները գոց մնան Ֆէլիքս Ֆօռի յուղարկաւորութեան առթիւ:

—Լուպէ այսօր կէս օրէ ետք ընդունեց Ֆէլիքս Ֆօռի յուղարկաւորութեան ներկայ գտնուելու համար եկող արտասահմանի պատուիրակութիւնները: Ազդու միջոցներ ձեռք առնուեցան յուղարկաւորութեան ատեն ամէն ցոյց արգիլելու համար:

—Ոստիկանութիւնը ձեռք անցուց 10,000 չքադրամ, որք Օրլէանի դքսին պատկերը կ'կրեն, և հինգ գործիք նոր չքադրամներ կոխելու համար:

—Սուառ կ'իմանայ թէ ընդհանուր դատախազ Մանօ այս շաբթուան վերջ իր եզրակացութիւնները պիտի ներկայացնէ Տրէյֆիւսի գործին վրայ: Վճռին բեկանումը պիտի պահանջէ, առանց պատերազմական նոր ատենի մը առջև հանելու խնդիրը:

ԲԵԴԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Համալսարանին հիմնարկութեան տարեդարձին առթիւ, ոստիկանութեան և ուսանողներու միջեւ բախումներ տեղի ունեցան: Բազմաթիւ ձերբակալումներ եղան: Ուսանողք ուզեցին ցոյցեր ընել Ձմեռնային պալատան առջեւ, հակառակ համալսարանին տնօրէնին հրահանգին, որ կ'արգիլէր սովորական թափորները փողոցներուն մէջ: (Սերվէդ)

ՀՌՈՄ.- Երեսփ. ժողովոյ մէջ Քանէվարօ ծովակալ յայտարարեց թէ կառավարութիւնը բնաւ անտեսած չէ իտալական շահերն ի Չինաստան: Պիտի աւելցնէ այդ երկրին մէջ իտալական հիւպատոսներու թիւն, և չինական ջուրերուն մէջ իտալական նաւերուն զօրաց թիւը:

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

Յուղարկաւորութիւն Ֆէլիքս Ֆօռի

ԲԱՐԻԶ, 24 Փետր.— Ֆէլիքս Ֆօռի յուղարկաւորութիւնն այս առաւօտ կատարուեցաւ ժամ 10ին: Օդը գեղեցիկ էր: Ահագին բազմութիւն կար: Թափորին տողանցութիւնն երկու ժամ աւելի տեւեց: Հանրապետութեան նախագահ Լուպէի ներկայութիւնն, որ հետիոտն կ'հետեւէր, լաւ տպաւորութիւն յառաջ բերաւ: Համակրական ցոյցեր եղան օտար տէրութեանց ներկայացուցիչներէն մեծ մասին: Քավիլիէ Բէրիէէ խանդավառ ցոյցերու առարկայ եղաւ: Թաղումը կատարուեցաւ Բէռ-Լաշէզի գերեզմանատան մէջ: Վարչապետ Տիւբիւի արտասանեց գեղեցիկ ներբող մը Ֆէլիքս Ֆօռի վրայ: Ուրիշ 8 դամբանականներ ալ արտասանուեցան: Գերեզմանին առջեւէն յուղարկաւորներու անցքը տեւեց մինչեւ իրիկուան ժամ 5ը: Կարգապահական տնօրինութեանց շնորհիւ որ և է ցաւալի դէպք չպատահեցաւ: Հայրենասիրաց Դաշնակցութեան կողմէ սարքուած ցոյցը բոլորովին ի դերև ելաւ: Գերեզմանատանէն վերադարձին, Մ. Լուպէ ջերմապէս ծափահարուեցաւ բովանդակ ճամբուն վրայ, մանաւանդ ո'ւր որ բազմութիւնը մեծ էր: Իրիկուան ժամ 6ին, բազմաթիւ խումբեր Պուլվարներուն վրայ երթալով, ցոյցեր ըրին «Լիպր Բառօլ»ի տնօրէն Տրիւմոնի դէմ: Ոստիկանութիւնը ցրուեց զանոնք, առանց միջադէպի:

Ընդհանուր դատախազին եզրակացութիւնները

ԲԱՐԻԶ.—Ընդհ. դատախազ Մանոյի տեղեկագրին պատուականութիւնն յառաջիկայ շաբթէն առաջ յայտնի պիտի չըլլայ, ըստ որում Մանօ տակաւին չէ աւարտած դատական քննութեան ստուար թղթածրարին ամփոփումը: Ուստի իր եզրակացութեանց նկատմամբ հրատարակուած տեղեկութիւնք անճիշդ ու կանխահաս են:

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԲԱՌՒԷ.—Մեծ ցուցադրութիւն գլխարկներու և ուրիշ նիւթերու, մեծ զեղչերով: Դիմել Բերա, Մեծ փողոց, 188, ԲԱՌՒԷ վաճառատուն. Տէր՝ Սիմոն Տարոյեան: 8—8

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Երէկ, Ֆէլիքս Ֆօռի յուղարկաւորութեան առթիւ, Բարիզի Սակարանը գոց էր. հետեւաբար նոյնին հեռագիրները չհրատարակուիր այսօր:

Լոնտոնի հեռագիրն է Քոնս. 23 ղրշ. 63 սնդ.:

Թոյլ գործառնութիւններ միայն կ'ըլլան Ղալաթիոյ Սակարանին մէջ:

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ.Ո.	26	04½
Ամէնէն բարձր գին	»	26	06
Ամէնէն վար գին	»	26	03
Րումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	117	—
Ամէնէն բարձր գին	»	117	⅜
Ամէնէն վար գին	»	116	⅛

ԲԱՑՈՒՄ 11 Փետր.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ.Ո.	26	05¼
Րումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	117	¼
Օսմանիյէ	»	—	—
Րէժի	Օ.Ո.	—	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	—	—
Քաէտի Ժէնէրալ Օթթոմ.	Օ.Ո.	6	15
Երկրագործական Պանքա	»	8	33
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ.	Ա.Ո.	4	02
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ.Ո	4	13
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղրշ.	730	—
» Ժուիսանս	»	235	—
» պարտաթ.	»	505	—
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	»	298	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	469	—

ՍԹԻՎԱՆՑ

Քոնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ.Ո.	—	70
« ութ օրուան	»	2	—
Րումէլի Երկթղ. »	Ֆր.	—	—
» մէկ ամսուան	»	—	—

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87	23
Անգլիական ոսկի	»	110	05
Բօլ Էմբէրիալ	»	90	20
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	04
Քրիմիզ	»	51	06
Մէթալիք	»	96	10
Ռուսյ թղթադրամ	Օ.Ո.	8	54

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	109	37
Բարիզ 3 »	Ֆր.	22	91¼
[illegible]	»	10	86¼

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 23 Փետր.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Բ.	Ա.Ո.	47	63
» » » Գ.	»	28	12
» » » Դ. բաց.	»	23	50
» » » Դ. գոց.	»	23	63
Փոխառութիւն Գասամպա	»	84	—
» Օսմ. 3½%	»	101	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13	—
Այտընի Երկաթուղի	»	11	50
Եգիպտական միացեալ	»	108	50
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	111	31
Հելլենական 5%	»	44	50
Մոնոբոլ Հելլենական 4%	»	50	25
[illegible] » 4%	»	37	75
Պուլկ. Փոխառ. 6% 1888	»	96	—
» նոր » 6% 1892	»	94	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	42½
Դրամազեղչ	»	3	—

ԲԵՐԼԻՆ, 23 Փետր.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	99	50
Րումէլիի Երկաթուղի	»	115	90
Անատ. Երկ. պարտաթուղթ	»	100	10
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	27½

ՎԻԵՆՆԱ, 23 Փետր.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիօր.	47	75
» Լոնտոնի վրայ	»	120	70
Րումէլիի Երկաթուղի	»	62	50
Օսմ. Ռէժի	»	133	50

ՏՔԴ. ՃԷԼԱԼԵԱՆ
Մասնագէտ կնոջ, ծննդաբերութեան և մանկանց հիւանդութեանց.— Բերայ Մեծ Փողոցի ուղղութեան վրայ, Միսք փողոց, թիւ 4, ուր ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի: 30—29

Օ ԿԼՈԲ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊՐԱՆԱՑ
او غلوب
AU GLOBE
Ամերիկեան և անգլ. ընտիր գործիքներ, ակռաներ, քուռչներ, մեքենական թիկնաթոռներ ինչպէս նաև C. Ash. & Sons հանրածանօթ տան ակռաներու և քուռչուներու մեծ մթերք, և մասնաւորապէս Բարիզէ բերուած էմբէռէյալ [illegible]:
Գաւառական յանձնարարութիւնք, առանց փոխադրութեան ծախքի, փութով և խնամով կ'կատարուին:
Դիւրութիւն՝ նորահաստատներու և հատով գնողներու: Դիմել Կ. Պոլիս Պահճէգափու, Ստամպոլ Խան թիւ 7-8: 25—12

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՕՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 13,558,989
ՀԱՍՈՅԹ 1897 ՏԱՐԻՈՅ 2,927,988

ՆՕՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,126,558
ՀԱՍՈՅԹ 1897 ՏԱՐԻՈՅ 1,095,873

Ընկերութիւնքս իրենց Կ. Պոլսոյ միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ կ'ստանձնեն ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի, աւելի օգտակար եւ աւելի դիւրագնի սակերով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց սակերը, բաղդատաբար այն շատարժակ ապահովութեան զոր կ'ընծայեն իրենց դրամագլխոց մեծութեամբ եւ իրենց պահեստի մթերեալ գումարներուն առատութեամբ։ — Նաեւ երբ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն Հրդեհի հիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վնասին 31,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

‹ՄԱՐԻԹԱՅՄ›

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւաց եւ առագաստանաւաց մէջի ապրանքներն եւ դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց եւ այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուղղակ կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մեհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 21 եւ 22 կր. սենեակներն, առ. ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՄԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՊՕՂՈՍ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

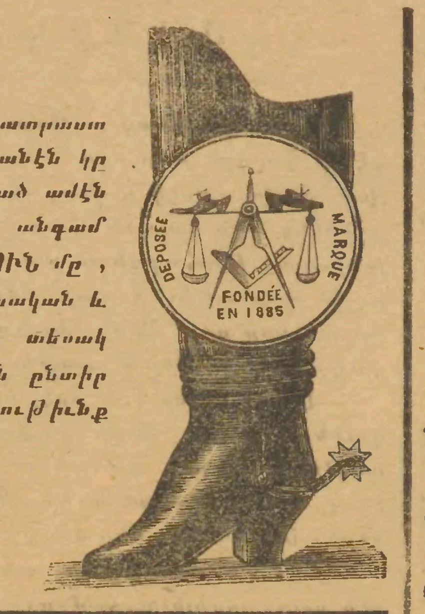

Որ 16 տարիէ ի վեր Ղալաթիոյ եւ Բերայի պատրաստ կօշիկի վաճառատանց իր սեպհական գործարանէն կը հայթայթէր եւրոպական նիւթերով պատրաստուած ամէն տեսակ կօշիկ արանց, կանանց եւ տղայոց, այս անգամ բացած է ի Ղալաթիա ԿՕՇԻԿԻ ՆՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ մը, ուր նաեւ միշտ պատրաստ կը գտնուի ֆրանսական եւ անգլիական գործարաններէ բերուած ամէն տեսակ կօշիկ, ինչպէս եւ անգլիական եւ ամերիկեան ընտիր լաստիկներ՝ ծանօթ մարգաներով։ Յանձնարարութիւնք կը կատարուին նաեւ չափու վրայ։

ԲԱՐԵԶԵՒՈՒԹԻՒՆ, ՏՈԿՈՒՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

30—14 [Քարակէօյ, պօղաղչէլէր փողոց Թիւ 15.]

ՀՕԿԻ ՁԿԱՆ ԻՒՂ

Հարկ չկայ բացատրել թէ, ամէն սեռէ եւ հասակէ փափկակազմ անձանց եւ գլխաւորապէս տղայոց, անկարող եւ տժգոյն երեխաներու ու տկար կուրծք ունեցողներու համար, որչափ անհրաժեշտ է ձկան իւղ գործածելն։ Այսու ամենայնիւ ձկան իւղէն սպասուած բարեբար արդիւնքը վայելել կարողանալու համար, պէտք է վերջին ծայր ուշադրութիւն ընել ընտրութեան ատեն, որովհետեւ հիմայ, շատ մը կեղծ ու խարդախեալ իւղերը շիշերու մէջ լեցնելով կ'ծախեն հասարակութեան իբրեւ Մորիւ ձկան իւղ եւ այս անհարազատ եղերը գործածողներ փոխանակ օգուտի, վնաս կ'տեսնեն անոնցմէ։ Իսկ Պ. Հօկ Ամերիկայի Թէր Նէօվ կղզւոյն մէջ մասնաւոր ձկնարան եւ գործարան հաստատած ըլլալով, իր մասնաւոր նաւերով որսացած Մորիւ ձուկերուն թարմ եղը կ'հանէ անմիջապէս տեղւոյն վրայ եւ եռանկիւն շիշերու մէջ լեցնելով կ'ծախէ Հօկի ձկան իւղ անուամբ։ Այս ռաթիւ 50 տարիէ ի վեր, աշխարհի հայակաւոր բժիշկները Հօկի ձկան իւղ միայն կ'յանձնարարեն իրենց հիւանդներուն։ Սակայն կեղծերէն զգուշանալու համար ուշադրութիւն պէտք է։ Ընդհանուր դեղարաններու եւ դեղավաճառատուններու մէջ կ'ծախուի։

34—21 Տէրը. Թ. ՀՕԿ
Բարիզ, Քասթելեօնէ փողոց Թիւ 2

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ‹‹ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ››Ի

Բիւզանդիոնի Կ. Պոլսոյ համար եռամսեայ բաժանորդագինն է միայն 36 ղրշ. ամսական ճիշտ 12 ղրշ.ի հաշւով։

ՄԵԾ ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ՉԱՓՈՒ ՎՐԱՅ ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԻՆԱՑ
Կ. Պոլիս Սուլթան-Համամ Հաճօբուլօ Խան
Nº 20 ՎԵՐՋԻՆԸՆԴԻՆ Nº 20

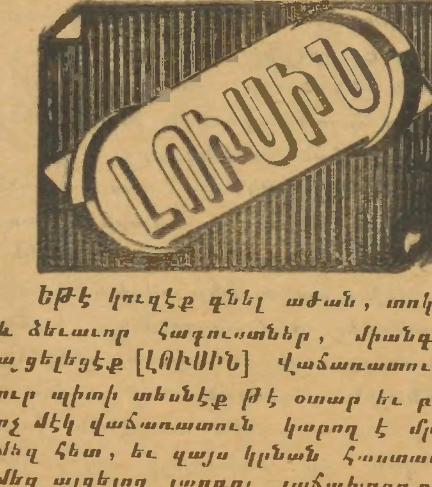

Եթէ կուզէք գնել աժան, տոկուն եւ ձեւաւոր հագուստներ, միանգամ այցելեցէք [ԼՈՒՍԻՆ] վաճառատունս, ուր պիտի տեսնէք թէ օտար եւ բնիկ ոչ մէկ վաճառատուն կարող է մրցիլ մեզ հետ, եւ վայս կրնան հաստատել մեզ այցելող յարգոյ յաճախորդք։

Վաճառատունս ներկայ եղանակիս համեմատ մեծ քանակութեամբ պատրաստ ապրանքներ ունի, նոյնպէս եւ մեր վարպետ ձեւագետին ձեռամբ չափու վրայ խիստ ընտիր եւ տոկուն տարազներէ հանդերձներ, մուշտակ, փառք եւ կ'պատրաստուին եթէ ապսպրուած հագուստները ճաշակներնուն յարմար չըլլան՝ ուրիշ նոր պիտի ընդունուին. այս մեծ առաւելութենէն կրնան հասկնալ թէ ընտիր ճաշակի համեմատ շինուածքներու վրայ կը ծախուին, լաւ կարի ամենաչափաւոր գներով, այսպէս վարելով ամէն մրցումի անգամ փորձի համար այցելեցէք սոյն վաճառատունս, եւ կը յուսամ որ ամէն այցելողք գոհ պիտի մնան։ 100—29

ՏԻԳ. Ց. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ՄԱՏԵՆԱ[illegible]

Մորիւ [illegible] եւ երկսեռ ծննդ[illegible] կ'գտնուի, ամէն օր Բերա [illegible] Nº 10 [illegible] եւ [illegible] օրերն [illegible] կ'գտնուի։ 50—6

ԷՔԻԹԱՊԼ

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԱՑ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՇԷՆՔԻՆ ՄԷՋ
ԹԻՒ 36 ԵՒ 36 կէս ԱՎԸՆԻՒ ՏԸ Լ'ՕՓԵՐԱ, ՓԱՐԻԶ

	Ֆր.
Երաշխաւորութեան դրամագլուխ (ապահովագրեալներու սեփականութիւնը)	1 ՄԻԼԻԱՐ 227,658,000
Պահեստներու առաւելութիւնն օրինական պարտականութեանց վրայ (ապահովագրեալներու բացարձակ սեփականութիւն. Աշխարհի վրայ ոչ մէկ կենաց ընկերութիւն այս տեսակէտէն մեծաքանակ յաւելուածական գումար ունի)։	261,950.000
1897 ին կնքուած նոր ապահովագրութեանց գումարը	813,454,000
Ամբողջ հասոյթ 1897 ի	251,735,000
Ապահովագրեալներու վճարեալ 1897 ին	109,387,000
Հիմնուելէն ի վեր ապահովագրեալներու վճարեալ	1 ՄԻԼԻԱՐ 425,567,000

Հարկ է հաստատել թէ ԷՔԻԹԱՊԼ 1897ին՝ բաղդատմամբ 1896ին՝ ունեցած է Յաւելում մը 37,657,476.05 Ֆր.ի յաւելուածին. պահեստին վրայ) Ոչ մէկ Ընկ. այս
» 104,184,504.80 » ամբողջ գոյից վրայ) չափ յաւելուած-
» 151,654,140.95 » նոր ապահովագրութեանց) ներ ունեցած է։

ԷՔԻԹԱՊԼ իր սակերը չէ աւելցուցած ամերիկեան ուրիշ ընկերութեանց պէս. ուստի եւ յիշեալ ընկերութեանց բաղդատմամբ՝ ԷՔԻԹԱՊԼի գիները տարիքի եւ տեսակի համեմատ մէկ եւ երկու տարեկան խնայողութիւն մը ցոյց կուտան։

Ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս Տ. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Պոլիս Գաւաֆ-Գարու Անատոլու խան Թիւ 20—21—22.

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ
Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ

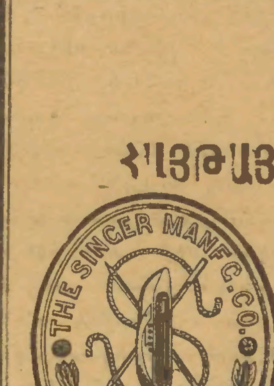

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատեայ աւելնութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, եւ բոլոր բնտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարներն լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել. Սինկէրի Ընկերութիւնն ցարդ 400 է աւելի պատուոյ վկայական եւ ջաղդրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է.

Սինկէրի մեքենաները կ'վաճառուին՝ Բերա, Շիշլի համբայ, Ղալաթա Սէրայի դիմաց։
Ղալաթա) Սինկէր խան, Թիւնէլին եառեւ.
) Թրամվայի կայարանին դիմաց.
Ստամպօլ) Սուլթան Համամ Թիւ 2.
) Սուլթան Պայազիտ Թաավէճի ՍԹասիօնին դիմաց Թիւ 13.
Կեղծերէն զգուշանալու համար վերինչանին ուշադրութիւն ընելու է։

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ

ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆԱՑ

ՃԱԼՃԵԱՆ ԵՒ ԹԱՎՇԱՆԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԷՍԿԻ ԶԱՊԹԻԷ ՃԱՏՏԷՍԻ ԹԻՒ 63, ԻԶՄԻՐ ՕԹԷԼԻՆ ԴԻՄԱՑ

Այս վաճառատուն, որ եւրոպական առաջնակարգ գործարաններէ պարբերաբար կ'ստանայ ամէն տեսակ ասեղնագործի եւ ձեռագործի վերաբերեալ նիւթեր, ընտիր ապրանքներու նոր մթերք մ'ունի. ինչպէս աթլաս, գատիֆէ, բիւլիւչ, գորտոնէ էպրիշիմ, Ալճերիայի եւ Ֆլօշ մետաքս շինիլ, սըրմա, կլապտան, ճավ-ի եւ ուրիշ ամէն տեսակ քանվաներ. գորգի եւ բարձի համար նոր մօտէլներ, թաշխեայ եւ մետաքսեայ քորտոններ են։

Աթլասի եւ Թաւիշի վրայ բանուած ճաշակաւոր նիւթերու նոր հաւաքածոյ մը միշտ պատրաստ կը գտնուի, ինչպէս բարձեր, մուճակներ, լուսանկարի շրջանակներ, քանավա գորգեր են։

Օժիտի համար յանձնարարուած ձեռագործներ, ճաշակաւոր կերպով կ'պատրաստուին։

Կ. Պոլսոյ եւ գաւառաց Պատ. յաճախորդներ ինչպէս նաեւ դպրոցական հաստատութիւններ, որք այս վաճառատունէն մեծ կամ փոքր քանակութեամբ գնումներ ընել կը փափաքին, կատարելապէս գոհ պիտի մնան ապրանքներու ազնուութենէն եւ գներու չափաւորութենէն։ Ասեղնագործի արհեստագէտ գծագրիչ մը պատրաստ կը գտնուի միշտ վաճառատան մէջ։ 100—78

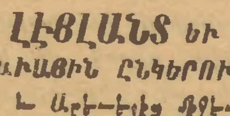

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրփուլի եւ Արեւելից մէջ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքթորեան	10500	Ֆլավիան	3500
Արմէնիան	10500	Լէյպնիցեան	3500
Բէլկրաւիան	10500	Բըրթեան	3000
Լանքասթրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատելֆիա	9000	Արտալեան	3500
Գօլըմպիան	8000	Աթէնեան	2500
Ճորճիան	8000	Անատոլեան	2500
Կուօռնեան	8000	Ալղոռեան	2500
Ֆրիզիան	8000	Լէօնեան	2000
[illegible]	3700	Մոնօ	900
[illegible]	3700	Օփորթօ	800
[illegible]	3700	Լիպեան	890

Այս [illegible] տեսնէն կ'խնդրուի [illegible] Ղալաթիոյ [illegible] համար իրենց հրահանգը գրել [illegible] 24 ժամ առաջ։
Ա[illegible] համար դիմել ԷՏՎ. Ր. ԼԱՖՕՆՏԷՆ Մեհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1 Ղալաթիա

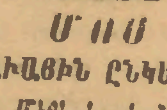

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրփուլի եւ Միջերկրականի մէջ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ամասիա	3500	Թիպա	2500
Թեսալիա	3500	Մարէօթիս	2500
Մէնֆիս	3500	Նէբդիս	2500
Անտալուսիա	3000	Բերա	2250
Ալգոր	3000	Օսիրիս	2250
Անտիփիս	3000	Սֆինքս	2000
Տամիետ	3550	Դամասկոս	1500
Թառոս	2750	Կէտէ	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՌՈՒԹՕԼ Ե ԸՆԿ.
Ռ.Իթօյ խան
ՃԷԵՄՍ ՄՈՍ ԸՆԿ.
34 Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրփուլ

ԴԵՐՁԱԿ—ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ

Ջմրան յարմար Նուրբ ճաշակաւ պատրաստուած, անգլիական, գաղղիական տոկուն կերպասներէ չափաւոր գիներով հագուստ շինել տալ փափաքողք, թող հաճին դիմել փէշտիմալճեան վաճառատունն, ի Պաղ-ճէ-Գաբու Համիտիյէ Թիւրպէսիի դիմաց Թիւ 21։ 70—42

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 7 մէճ. 6 ամս. 3½. 3 ամս. 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ. Արտասահման 40 Ֆր. 6ամս 20, 3ամս. 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

Իւրաքանչիւր թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ եւ [illegible] ետ չին դարձուիր։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ», ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս, Nº 23, 25, Պապը Ալի Ճատտ.

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (158)

ՔԱՍԻՄ

ՎՐԷԺԽՆԴԻՐԸ

Գ. Ի. Գ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Բօզ՝ մատամին այս գիտողութեան բնաւ կարեւորութիւն չընծայելով, մտերմական խորհրդակցութեամբ,

—Պաշտօն մը պիտի յանձնեմ քեզ, ըսաւ թարգմանին, որ ատագ կարեւորութիւն ունի ինծ համար, բայց չեմ գիտեր որ պիտի կրնա՞ս յաջողապէս ի գլուխ հանել զայն։

Հրեան որ արդէն անվիճելի ձեռնհասութիւն ունէր կնոջական յանձնարարութիւններ կատարելու, խնդիրը սիրային միջնորդութեան մը վրայ կարծելով,

—Ամէն կերպով կրնաք վստահիլ յաջողակութեանս վրայ օրիորդ ըսաւ, այս կարգի յանձնարարութիւններ կատարողը քիչ մը փորձառութիւն պէտք է ունենայ որ պարագային համեմատ լեզու գործածէ, մանաւանդ մէկ աչքը կոյր եւ քիչ մ'ալ խուլ ու մունջ ըլլալու է տեսածն ու լսածը չզգալու ու ուրիշին չխօսելու համար։

Լկտի աղջիկն որ արդէն բացատրութեան պէտք չունէր գծուծ ազգակցին լեզուէն հասկնալու համար, քմծիծաղով մը,

—Ո՛չ, շնորհակալ եմ ըսաւ, դուք պէտք եղածէն աւելին պիտի կրնաք գործել, եթէ սակայն կամք ունենաք, ասոր համար աճուասիկ կանխավճար մը ձեզ. եւ ոսկի մը դրաւ թշուառ հրեային ձեռքը։

Խայծիմ դեղին ոսկին տեսքէն շլացած,

—Ո՞հ շնորհակալ եմ օրիորդ ձեր առատաձեռնութենէն զուշեց. ի՞նչ ծառայութիւն կ'փափաքիք որ մատուցանեմ ձեզ, այս գումարին փոխարէն։

—Մինակ այս մէկ ոսկիով չպիտի լմնայ գործը, ուրիշներ ալ պիտի ստանաս եթէ յանձնարարութիւնս նպաստաւոր պայմաններու մէջ կատարես։

—Աներկմիտ եղիք օրիորդ, առաջին անգամը չէ այս, ես վարժուած եմ միշտ տիկիններուն եւ օրիորդներուն գաղտնի ծառայութիւններ մատուցանել։

—Ջուխաճի խանը մեծ գոհարավաճառատուն մը կայ, գիտե՞ս։

—Այո՛, սակայն հոն մէկէ աւելի գոհարավաճառներ կան։

—Իմ ըսածս ***եան կ'ըսուի։

—Այո՛ գիտեմ, միշտ յաճախորդ կը տանիմ հոն։

—Շուտ հիմայ անմիջապէս հոն գնա՛ ուր երիտասարդ մը, կին մը եւ մանկամարդ աղջիկ մը պիտի տեսնես. ինծ համար ատագ կարեւորութիւն ունի հասկնալ թէ. ո՞վ են այս երեքը. ո՞ւր կ'նստին, ի՞նչ անուն, մականուն կ'կրեն. աղջիկը մանաւանդ, որուն անունը կարծեմ Վարդենի է, երբեք սիրային յարաբերութիւն ունեցա՞ծ է մէկի մը հետ։

—Ասոնց ամէնքը աղէկ. բայց վեր չին պարագան հասկնալ անկարելի է բնականաբար։

—Բոլորովին անկարելի չէ կարծեմ, ուրիշներու հետ սիրային յարաբերութիւն ունի կամ ոչ, հոգս չէ. միայն գիտնալ կուզեմ որ . . . բայց Արէլթեան անունով մէկը կ'ճանչնա՞ս։

Թարգմանը յիշողութեանը կոչում ընելու ձեւով վայրկեան մը մտածեց։

—Վահրամ Արէլթեան. կրկնեց աղջիկը, չէ՞ս լսած մեծահարուստ հայուն անունը.

—Վահրամ պէ՛յ. հարցուց հրեան։

—Այո՛, ճիշտ ինքը։

—Ո՜հ՛ ի՞նչպէս չեմ ճանչնար, շատ պարգեւներ առած եմ իրմէ, ամէն մարդ գիտէ արդէն Բերայի մէջ իբր Վահրամ պէյ ըսէք. այնչափ հանրածանօթ է իր առատաձեռնութիւններով ու շռայլած ոսկիներով։

—Աղէկ ուրեմն, ժամանակ կորսնցնելու չգար, հիմայ անմիջապէս սկսէ գործի եւ ամենէն աւելի ջանա հասկնալ որ այս աղջիկն ու Վահրամ պէյ սիրային անցեալ ունեցա՞ծ են իրարու հետ,

—Ադ բանը կրնամ ընել։

—Կարելի եղածին չափ լիակատար տեղեկութիւն ա՛ռ, բնաւ մանրամասնութիւն մը չանտեսելով եւ այս ամէն թէ եթէ ծախք մը ընել հարկ ըլլայ իսկ, մի խնայեր, առ քեզի երկրորդ ոսկի մ'ալ, ծախսէ եւ շուտ տեղեկութիւն բեր ինծ, Վահրամի եւ այս աղջկան յարաբերութեան նկատմամբ. վարձատրութիւնդ բերած տեղեկութեանդ կարեւորութեանը համեմատութեամբ պիտի ըլլայ. հասկցա՞ր. ուրիշները երկրորդական են. բուն պարտաւորութիւնդ այս երկուքին վրայ տեղեկութիւն բերել է։

Բօզ այլեւս չերկարեց հրահանգներն. ոսկի մը եւս տուաւ հրեային ու Մատամ Սէպասթիէնի տան հասցէն ալ յանձնելէ վերջ, փութացուց զայն որ առանց ժամանակ կորսնցնելու գործի ձեռնարկէ։ Վատշուէր աղջիկը Վահրամէն չորթած երկու հարիւր ոսկիէն աւելի, Վարդենիով կ'զբաղէր եւ չէր կրնար ներել որ, ամէն տեսակէտով իրմէ արժանաւոր հակառակորդ մ'ունենայ դիմացն։ Ա՛խ եթէ թարգմանը պէտք եղած տեղեկութիւններն յաջողէր հաւաքե՜լ, մեծ ծառայութիւն մատուցած պիտի ըլլար իրեն, անոր համար որ հաւանականութիւններու վրայ հիմնուելով միայն գործելը բաւական չէր այս կարգի ծանրակշիռ պարագաներու մէջ, գիտակցութիւնն անշուշտ մեծ առաւելութիւն մ'էր, զոր ձեռք անցնել, թարգմանին բերելիք տեղեկութիւններէն միայն կախում ունէր։

Մատամ Սէպասթիէնի համբերութիւնը կ'սպառէր սակայն, ի՞նչ ընէր հիմայ այս խենթ աղջկան. անոր յամառութիւնը ծանօթ էր իրեն, գիտէր որ խօսք մտիկ ընելու սովորութիւնը չունէր Բօզ ու եթէ քիչ մ'ալ ծանրանար վրան. թարգմանին թէեւ ստելով ժամերով կ'տեսակցէր անոր հետ փողոցին մէջ, զինք ճամբեցնելու համար։ Ուստի քթին տակէն հայհոյութիւններ մռլտալով, ոսկերիչներու ապակեփեղկերուն առջեւ կ'դեգերէր, որպէսզի անդին Բօզի խօսակցութիւնն աւարտի ու տուն վերադառնան։

Թեթեւաբարոյ աղջիկն հրեան ճամբու դնելէ վերջ, մատամին քով վազեց ու իրեն յատուկ երեւ ծամածռութիւններով, զորս սովորութիւն ունէր տանտիրուհին գրգռած պահուն արտայայտել,

—Հիմայ կրնանք երթալ մատամ, ըսաւ, եթէ կ'ուզէք։

—Բայց այդ գծուծ մարդուն հետ ի՞նչ խօսեցար ժամերով. ձեր մտերմութիւնն հեռուէն տեսնողներ, յաւիտենական բարեկամներ պիտի կարծէին զձեզ։

—Սխալ բան մ'ըրած չպիտի ըլլալ սակայն։

—Ի՞նչպէս . . . .

—Ինչպէս պիտի ըլլայ, մարդէն ծառայութիւն մը խնդրեցի ան ալ յօժարեցաւ կատարել, բարեկամացանք գնաց։

—Խենթ բաներ մի խօսիր Բօզ,

—Ինչո՞ւ խենթ բաներ խօսիմ. եւ Բօզ մանրամասնաբար պատմեց տանտիրուհւոյն, Վարդենիին վրայ տեղեկութիւն բերելու համար հրեայ թարգմանին ըրած յանձնարարութիւնները։

Մատամ Սէպասթիէն՝ առաջին առթիւ ցնցուեցաւ Բօզի այս ձեռնարկը լսելով եւ վարանոտ շեշտով մը,

—Բայց ատ ծանօթի մը ինչպէս կը համարձակիս գաղտնիք հաղորդել գոչեց։

—Թարգմանն անծանօթ մէկը չէ, Խըրսըզեան մ'է պատասխանեց նախանձու կրակով բռնկած աղջիկը։

—Խըրսըզեան թարգման մը. աւելի գէշ։

—Ի՞նչո՞ւ սակայն։

—Անոր համար որ կրնայ շահագործել վստահացած գաղտնիքդ հակառակ կողմին ծախելով զայն։

—Ո՛հ. ո՛հ. ո՛հ. այս որչափ յոռետեսութիւն։

—Գոնէ մէկը չլսէր, գիտէ՞ս վերջը ինչ հետեւանք կունենայ այս կարգի ձեռնարկ մը։

—Մարդ չլսեց, հոգդ մ'ըներ դուն գոչեց Բօզ անհոգութեամբ։

Բայց կ'սխալէր աղջիկն, ուրիշ մէկը կար, որ հեռուէն կ'լրտեսէր զիրենք եւ անոնց ամենէն աննշան շարժումն իսկ աչքէ չէր վրիպեցներ։ Գոհարավաճառին խորամանկ աշակերտն որ պաշտօն ունէր կիներն հետապնդելու, Բօզի՝ թարգմանին հետ խօսակցիլը տեսնելով թէեւ իբրեւ սովորական տեսակցութիւն մը, կարեւորութիւն չտուաւ առաջին անգամ, սակայն նկատելով որ հետզհետէ մտերմական հանգամանք մը կ'առնէ անոնց ընթացքը, կամաց կամաց մօտենալով կեղծ անտարբերութեամբ սկսաւ ունկնդրել երկու խօսակիցներուն։

Շար.